

Чернігівська обласна універсальна
наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка

**ЗНАМЕННІ І ПАМ'ЯТНІ ДАТИ
ПО ЧЕРНІГІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ НА 2015 РІК**

Чернігів
2014

ББК 92.5
З – 72

ЗНАМЕННІ і пам'ятні дати по Чернігівській області на 2015 рік /уклад.: Л.В. Студьонова, І.Я. Каганова; відп. за вип. І.М. Аліференко. – Чернігів, 2014. – 77 с. – (Чернігів. ОУНБ ім. В.Г. Короленка).

Бібліографічний покажчик «Знаменні і пам'ятні дати по Чернігівській області на 2015 рік» має рекомендаційний характер і не претендує на вичерпність. Укладачами вибрано декілька різнопланових дат, до яких написано короткі додаткові відомості і складені рекомендаційні списки. Посібник стане у нагоді музейним і бібліотечним працівникам, краєзнавцям і журналістам, студентам і викладачам вузів.

Укладачі: Л.В. Студьонова, І.Я. Каганова
Відп. за вип. І.М. Аліференко
Комп'ютерний набір Л.В. Студьонова
Комп'ютерна верстка О.П. Попович
Друк на ризографі К.А. Герасименко
Тираж 50 прим.

©Чернігівська ОУНБ
ім. В.Г. Короленка,
2014 р.

ПЕРЕЛІК ЗНАМЕННИХ І ПАМ'ЯТНИХ ДАТ ПО ЧЕРНІГІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ НА 2015 РІК

СІЧЕНЬ

1 – 80 років від дня народження Олександра Степановича КАЧУРИ (1935) – Героя України, кандидата технічних наук, професора, академіка інженерної академії наук, лауреата Державної премії України. Народився у Семенівці.

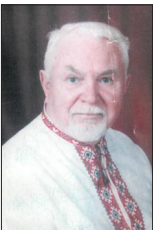
* – 75 років від дня народження Олександра Григоровича ОЛІЙНИКА (1940) – поета і журналіста з Чернігова, лауреата премії ім. М. Коцюбинського та інших престижних літературних премій.

4 – 75 років від дня народження Михайла Івановича РУДЕНКА (1940) – письменника і лікаря, лауреата премії ім. М. Коцюбинського, члена Нац. СПУ. Народився у Лосинівці Ніжинського р-ну.

5 – 90 років тому у Ніжині народився Іван Федорович ЖЕЛТОПЛЯСОВ (Жовтопляс) (1925-1990) – Герой Радянського Союзу, командир одного із підрозділів Бахмацької стрілецької дивізії. Жив у м. Вязники (Росія).

8 – 80 років тому народився Петро Олексійович РУДЕНКО (1935-2006) – поет і прозаїк, кандидат технічних наук, професор, заслужений працівник освіти України, лауреат премії ім. М. Коцюбинського. Протягом тривалого часу жив у Чернігові.

14 – 160 років тому народився Опанас Георгійович СЛАСТЬОН (1855-1933) – український художник, етнограф, фольклорист, педагог. З 1886 по 1894 жив і працював на Чернігівщині.

– 90 років тому у с. Ведильці Чернігівського р-ну народився Іван Михайлович РОСЛИЙ (1925-1989) – український геоморфолог, палеогеограф, доктор географічних наук. Жив і працював у Києві. Похований у рідному селі.

15 – 290 років тому у Москві народився Петро Олександрович РУМЯНЦЕВ-ЗАДУНАЙСЬКИЙ (1725-1796) – граф, малоросійський генерал-губернатор, очільник Чернігівського намісництва (1782-1790). Організатор різнобічних реформ, які вплинули на розвиток краю. Володар маєтків на Чернігівщині.

– 220 років тому народився Олександр Сергійович ГРИБОЄДОВ (1795-1829) – поет і дипломат, автор комедії «Лихо від розуму». На початку літа 1825 року їхав до Києва через Батурін, Борзну, Ніжин, Козелець. Дорогою на Кавказ кілька днів провів у Ніжині у вересні того ж таки року. Одна з вулиць Чернігова названа його іменем.

15 – 145 років тому народився Андронік Григорович ЛАЗАРЧУК (1870-1934) – український художник, педагог, краєзнавець. З 1915 р. жив у Борзні, викладав малювання у навчальних закладах.

18 – 210 років тому (1805) відбулось урочисте відкриття Чернігівської чоловічої гімназії.

– 65 років від дня народження Ганни Петрівни АРЕНДАР (1950) – головного зберігача фондів ЧІМ ім. В. Тарновського, заслуженого працівника культури, автора численних публікацій краєзнавчого характеру.

19 – 80 років від дня народження Олександра Володимировича ШЕКУНА (1935) – відомого чернігівського археолога і краєзнавця, автора наукових праць. Брав активну участь у відновленні широких археологічних досліджень на Чернігівщині на початку 70-х років ХХ ст.

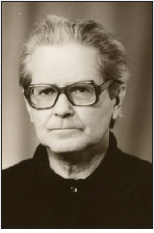

– 55 років тому (1960) у Коропі відкритий меморіальний музей революціонера і винахідника М.І. Кибальчича на громадських засадах. У 1978 році отримав статус державного музею.

21 – 70 років від дня народження Наталії Іванівни ЛИСЕНКО (1945) – заслуженого працівника культури, довгий час працювала директором Чернігівської обласної бібліотеки для дітей ім. М. Островського.

23 – 55 років тому (1960) у Сосниці відкрито літературно-меморіальний музей О.П. Довженка.

24 – 90 років тому у с. Слобідка Талалаївського р-ну народився Петро Петрович РОТАЧ (1925-2007) – полтавський історик літератури, автор статей про літературні процеси на Чернігівщині, лауреат премій ім. П. Чубинського та П. Мирного.

30 – 250 років тому народився Василь Григорович КУКОЛЬНИК (1765-1821) – перший директор гімназії вищих наук у Ніжині. Помер у цьому місті.

– 145 років тому (1870) Чернігівським губернатором було призначено Олексія Олександровича ПАНЧУЛІДЗЕВА (1819-1888), при якому розпочалось будівництво водогону, видання ліберальної періодичної преси в Чернігові. Після губернаторської служби обраний гласним Чернігівських повітових земських зборів. Володів маєтком у с. Халявин Чернігівського пов.

ЛЮТИЙ

– 95 років тому (1920) з ініціативи І.Н. Капустянського (1894-1937), відомого діяча архівної справи на Прилуччині, створено унікальний музей у с. Сокиринцях Срібнянського району – колишньому маєтку Галаганів.

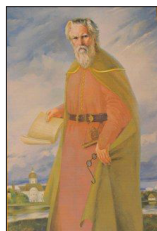
5 – 135 років тому (1880) відбулось святкування чудотворної ікони Єлецької Богоматері Єлецького монастиря в Чернігові.

– 80 років тому у м. Хорол на Полтавщині народився Борис Микитович НАРІЖНИЙ (1935-2006) – перший на Чернігівщині заслужений журналіст України, член Нац. СПУ, автор книг краєзнавчої тематики. Нагороджений орденом «Знак пошани» та медаллю «За доблесну працю».

10–90 років тому у с. Конюшівка Чернігівського р-ну народився Йосип Андрійович КОНІЮША (1925-1985) – рядовий стрілок-автоматник. За мужність і героїзм, виявлені під час форсування ріки Дністер у березні 1944 року, йому присвоєно звання Героя Радянського Союзу.

11 – 345 років тому на Полтавщині народився Самійло Васильович ВЕЛИЧКО (1670-після 1728) – український козацький літописець. Довгий час проживав у Батурині, де працював у канцелярії гетьмана та генерального судді.

– 65 років тому у с. Монастирище Ічнянського р-ну народилася Надія Миколаївна КОНДРА (1950-2004) – заслужений учитель України, лауреат премій ім. М. Коцюбинського та ім. О. Довженка, нагороджена орденом Архистратига Михаїла.

20 – 160 років тому у Срібному народилася Ганна Петрівна ЗАТИРКЕВИЧ-КАРПИНСЬКА (1855–1921) – українська актриса комедійного жанру, яку Марко Кропивницький називав «радісною актрисою».

22 – 75 років від дня народження Михайла Павловича ДАШКЕВИЧА (1940) – українського дипломата, Надзвичайного і Повноважного Посла України, нагородженого орденом «За заслуги» III ступеня. Народився у с. Вересоч Куликівського р-ну.

23 – 100 років тому у с. Орлівка Куликівського р-ну народився Іван Миколайович ВЕРЕМІЙ (1915-1998) – Герой Радянського Союзу, генерал-майор танкових військ.

БЕРЕЗЕНЬ

– 25 років тому (1990) створено Чернігівське відділення Всеукраїнської громадської організації Союз «Чорнобиль».

1 – 70 років від дня народження Олексія Володимировича ЧЕРНЕЦОВА (1945) – археолога, дослідника стародавніх пам'яток Новгород-Сіверського та Чернігова. Народився у Москві.

3 – 110 років тому у с. Нова Басань Бобровицького р-ну народився Максим Федотович ГУЛИЙ (1905-2007) – біохімік, академік АН УРСР, двічі лауреат Державної премії УРСР і СРСР, Герой України.

9 – 90 років тому у с. Олешня Ріпкинського р-ну народився Григорій Павлович ДЕНИСЕНКО (1925-2002) – гончар, заслужений майстер народної творчості, лауреат премії ім. Д. Щербаківського, відзначений орденом «За заслуги» III ступеня.

10 – 85 років тому у Чернігові народився Володимир Сергійович МИХАЛЕВИЧ (1930-1994) – вітчизняний математик і кібернетик, академік АН СРСР та АН УРСР, лауреат Державних премій УРСР і СРСР. Жив у Києві.

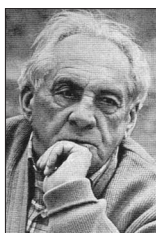
12 – 50 років від дня народження Ігоря Олександровича МАДЖУГИ (1965) – актора Чернігівського обласного театру ляльок ім. О. Довженка, лауреата премії ім. М. Коцюбинського. Народився на Харківщині.

*18 – 130 років тому у с. Хрінівка Щорського р-ну народився Яків Миколайович ЖДАНОВИЧ (1885-1953) – український архівіст, мистецтвознавець, мемуарист. До 1923 р. працював в архівних установах Чернігова, досліджував Спасо-Преображенський собор. Помер у Москві.

– 115 років тому у Прилуках народився Василь Вікторович ДРОЗДОВСЬКИЙ (1900-1938) – науковець, дослідник української історії, літератури і мови, працював у Ленінградському університеті. 17 вересня 1933 р. заарештований у справі про антирадянську організацію «Російська національна партія». Розстріляний у Норильську. Реабілітований 1989 р.

– 70 років від дня народження Анатолія Андрійовича ДРОНЯ (1945) – українського державного і політичного діяча, дипломата, Надзвичайного і Повноважного Посла України, нагородженого орденом «За заслуги» III ступеня. Народився у Седневі Чернігівського р-ну.

19 – 120 років тому народився Максим Тадейович РИЛЬСЬКИЙ (1895-1964) – український поет і громадський діяч. У 20-30-х рр. ХХ ст. часто відвідував Чернігівщину, якій присвятив вірші «Чернігівські сонети», «Сосничанам», «Наддеснянські роздуми» та ін. У Чернігові є вулиця його імені.

21 – 175 років тому народився Францишек Казимирович **БОГУШЕВИЧ** (1840-1900) – основоположник критичного реалізму у білоруській літературі XIX ст., поет-демократ. З 1865 по 1877 рр. навчався у Ніжинському юридичному ліцеї, працював слідчим окружного суду в Чернігові, Борзні, Конотопі.

22 – 50 років від дня народження Олексія Володимировича **КРАЧИЛА** (1965) – поета, лауреата премії ім. М.Коцюбинського. Народився у с. Карасинівка Козелецького р-ну.

24 – 80 років тому народився Станіслав Геннадійович **РИБАЛКІН** (1935-1995) – поет, життям і діяльністю пов'язаний з Черніговом, член літературної спілки «Чернігів».

29 – 355 років тому (1660) воєводою у Чернігові був призначений Іван **ЗАГРЯЖСЬКИЙ**, який за сім років служби чимало зробив для розбудови та благоустрою міста. Вважався одним із найзаможніших чернігівських воєвод.

30 – 90 років тому народився Леонід Миколайович **ПАШИН** (1925-2004) – заслужений артист України, засновник заслуженого народного хору «Десна» у Чернігові.

КВІТЕНЬ

6 – 100 років тому у с-щі Михайло-Коцюбинське Чернігівського р-ну народився Костянтин Федорович **ШКАРУБА** (1915-1954) – заступник командира торпедно-авіаційного полку ВПС Північного флоту, Герой Радянського Союзу.

8 – 80 років від дня народження Бориса Петровича **КАБИШЕВА** (1935) – доктора геолого-мінералогічних наук,

професора, заслуженого діяча науки і техніки України, лауреата Державної премії України. Працював у Чернігівському відділенні Українського державного геологорозвідувального інституту. Народився на Хмельниччині.

11 – 130 років тому (1885) на посаду чернігівського губернатора призначено Олександра Костянтиновича АНАСТАСЬЄВА (1833-1900), який багато корисного зробив для благоустрою Чернігова, збереження його унікальних храмів, зокрема Спаського собору. Похований у Любечі.

14 КВІТНЯ – 75 років від дня народження Миколи Івановича ДРОБНОХОДА (1940) – вченого у галузі геології, доктора геолого-мінералогічних наук, професора, лауреата Державної премії України. Народився у с. Бурівка Городнянського р-ну.

15 – 70 років тому народився Микола Онисимович НЕБИЛИЦЯ (1945-2000) – відомий чернігівський художник.

17 – 80 років від дня народження Валентина Євгеновича СОКОЛОВА (1935) – моряка-підводника, капітана 1-го рангу, Героя Радянського Союзу (1976). Народився у Батурині.

19 – 70 років тому у с. Пелюхівка Ічнянського р-ну народився Василь Васильович ПЛЮЩ (1945-2003) – відомий український письменник, журналіст, лауреат міжнародної премії ім. Г. Сковороди, працював редактором газети «Літературна Україна».

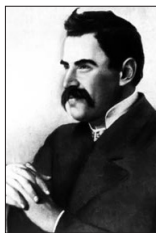
20 – 90 років тому у Березні Менського р-ну народився Борис Семенович ДРАПКІН (1925-2003) – заслужений вчитель УРСР, краєзнавець, організатор краєзнавчого музею та музею Г.Г. Верьовки у Березні, лауреат премії ім. М. Коцюбинського.

20 – 70 років від дня народження Валерія Михайловича ГЕСЦЯ (1945) – доктора економічних наук, академіка НАН України, лауреата Державної премії України. Народився у с. Сезьки Ічнянського р-ну.

24 – 90 років тому у Чернігові народився Леонід Борисович МОГУЧОВ (1925-2014) – художник-графік, творчість якого відома в Україні та за її межами.

30 – 140 років тому народився Ілля Олександрович САЦ (1875-1912) – російський композитор і диригент, випускник Чернігівської гімназії. У 1910 р. збирав фольклор на Чернігівщині. У Чернігові зберігся одноповерховий будинок по вулиці Молодчого, №15, який належав Сацам. Нині тут розміщується міський військкомат.

– 110 років тому народився Сергій Михайлович НІКОЛЬСЬКИЙ (1905-2012) – видатний математик, академік АН СРСР, лауреат багатьох престижних премій СРСР. В 1914-1918 рр. навчався в Чернігівській чоловічій гімназії. Працював у Чернігівській губполітосвіті та вчився в технікумі. У 1983 р. побував у Чернігові.

ТРАВЕНЬ

– 350 років тому (1665) указом гетьмана І. Брюховецького Дем'ян Гнатович Многогрішний (?-?) призначений Чернігівським полковником.

1 – 130 років тому (1885) утворено Чернігівське повітове сільськогосподарське товариство, секретарем якого було обрано земського діяча В.Є. Варзара.

– 80 років від дня народження Григорія Васильовича САМОЙЛЕНКА (1935) – доктора філологічних наук, професора НДПУ ім. М. Гоголя, заслуженого діяча науки і техніки України, автора книг про літературні процеси на Чернігівщині, лауреата премій ім. М. Коцюбинського, ім. Г. Вороного, ім. М. Гоголя, почесного громадянина м. Ніжина.

– 50 років від дня народження Ігоря Юлійовича КОЦЮБИНСЬКОГО (1965) – директора Чернігівського літературно-меморіального музею-заповідника М.М. Коцюбинського, лауреата премій ім. Л. Глібова, О. Гірника, Д. Нитченка.

7 – 175 років тому народився Марко Лукич КРОПИВНИЦЬКИЙ (1840-1910) – один із засновників українського театру, актор і режисер. Неодноразово бував у Чернігові, Ніжині, Бахмачі, Крутах та ін. Одна з вулиць Чернігова носить його ім'я.

– 90 років від дня народження Віри Михайлівни ЛЮБИМОВОЇ (1925) – оперної і камерної співачки, педагога, народної артистки України. Народилася в Ічні.

*9 – 70 років (1945) з Дня Перемоги народів СРСР над фашистською Німеччиною.

10 – 125 років тому народився Степан Антонович ГАПЄСВ (1890-1950) – відомий чернігівський історик-краєзнавець, перший завідувач Новгород-Сіверського музею і державного історико-культурного заповідника. Репресований. Помер у місцях ув'язнення.

15 – 120 років тому у Чернігові народився Петро Миколайович САВИЦЬКИЙ (1895-1968) – поет, історик, географ, громадський діяч, один з вождів євразійства, професор, випускник Чернігівської гімназії. Емігрант. Жив і працював у Празі.

– 80 років від дня народження Олексія Григоровича БРИКА (1935) – відомого прозаїка, члена Нац. СПУ. Народився на Вінниччині. Живе у Чернігові.

17 – 150 років тому (1865) засновано Чернігівське спархіяльне жіноче училище для надання освіти дочкам малозабезпечених діячів духовенства.

19–50 років від дня народження Раїси Борисівни ВОРОБЕЙ (1965) – директора Державного архіву Чернігівської області, кандидата наук з державного управління, краєзнавця. Народилася на ст. Заслоново Лепельського р-ну Вітебської обл. (Республіка Білорусь).

22 – День перепоховання Тараса Шевченка на Чернечій горі в Каневі. Похоронна процесія пролягла через Чернігівщину.

25 – 120 років тому у м. Сновськ народився Микола Олександрович ЩОРС (1895-1919) – військовий діяч часів Громадянської війни 1917-1920 рр. в Україні, на честь якого у 1935 р. Сновськ перейменовано на м. Щорс Чернігівської обл.

– 60 років від дня народження Любові Петрівни ПОНОМАРЕНКО (1955) – українського прозаїка, випускниці НДПІ ім. М. Гоголя, лауреата літературних премій «Благовіст», ім. О. Гончара та ін. Народилася у с. Іванківці Срібнянського р-ну.

27 – 50 років від дня народження Геннадія Вікторовича АВРАМЕНКА (1965) – заслуженого майстра спорту з кульової стрільби, багаторазового чемпіона світу, Європи і СРСР. Народився у с. Волосківці Менського р-ну.

30 – 65 років від дня народження Олександра Петровича МОЦІ (1950) – українського археолога-медієвіста, доктора історичних наук, професора, завідувача відділу Інституту археології НАН України, члена-кореспондента НАН України, керівника робіт багатьох археологічних експедицій на Чернігівщині.

ЧЕРВЕНЬ

5 – 65 років від дня народження Валентина Івановича СУДАКА (1950) – народного артиста України, актора Чернігівського обласного академічного українського музично-драматичного театру ім. Т.Г. Шевченка. Народився у с. Морівськ Козелецького р-ну.

6 – 160 років тому у Чернігові народився Іван Петрович БЛОКОНСЬКИЙ (1855-1931) – відомий земський діяч, публіцист, науковець, письменник. Життям і діяльністю пов'язаний з Черніговом, Городнею, Борзнянщиною.

7 – 280 років тому у Коропі народився Кирило Іванович ГОЛОВАЧЕВСЬКИЙ (1735-1823) – російський живописець, академік, педагог, майстер портретного жанру.

9 – 105 років тому (1910) відкрито Чернігівську жіночу гімназію Н.М. Заостровської.

12 – 80 років тому у с. Омелянів Козелецького р-ну народився Леонід Гнатович КОРЕНЕВИЧ (1935-2004) – український літературознавець і публіцист, лауреат премії ім. І. Огієнка.

16 – 145 років тому (1870) створено Чернігівське губернське у міських справах присутствіє, яке здійснювало нагляд за діяльністю органів міського самоуправління.

18 – 90 років тому в с. Ушні Менського району народився Дмитро Панасович КАЛІБАБА (1925-2005) – вчитель і відомий краєзнавець з Мени, автор низки книжок краєзнавчої тематики.

19 – 50 років від дня народження Мирослави Романівни ВИТРИХОВСЬКОЇ-МАКАР (1965) – актриси Чернігівського обласного Молодіжного театру, лауреата премії ім. М. Коцюбинського. Народилася на Львівщині.

22 – День скорботи і вшанування пам'яті жертв війни в Україні.

24 – 60 років від дня народження Анатолія Миколайовича РИЖЕНКА (1955) – художника-графіка, учасника міжнародних виставок. Живе у Прилуках.

27 – 95 років тому народився Олександр Гнатович МОЛОДЧИЙ (1920-2002) – двічі Герой Радянського Союзу, почесний громадянин Чернігова. Його іменем названо одну з вулиць міста, де він жив.

– 60 років від дня народження Михайла Васильовича КУБРАКА (1955) – організатора історико-краєзнавчого музею (1998) у с. Анисів Чернігівського р-ну, якому у 2006 році надано статус зразкового музею навчально-виховного закладу.

ЛИПЕНЬ

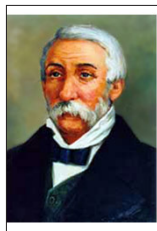

5 – 180 років тому у с. Голубичі Ріпкинського р-ну народився Олександр Амфіянович ТИЩИНСЬКИЙ (1835-1896) – відомий земський діяч, перший біограф Л.І. Глібова, один з фундаторів Чернігівської громадської бібліотеки (нині ОУНБ ім. В.Г. Короленка).

– 80 років тому (1935) на аеродромі у с. Количівка Чернігівського р-ну відбулося авіаційне свято, в якому взяли участь сім літаків Київського центрального авіаклубу, планер, авіамоделна лабораторія.

6 – 150 років тому народився Олексій Олександрович СВЕЧИН (1865-1929) – відомий земський та громадський діяч, благодійник, голова Чернігівської губернської земської управи. Певний час був головою правління Чернігівської громадської бібліотеки (нині ОУНБ ім. В.Г. Короленка). Мав маєтності у с. Тупичів Городнянського пов.

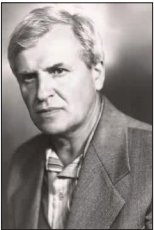
10 – 240 років тому у с. Митченки Бахмацького р-ну народився Петро Іванович ПРОКОПОВИЧ (1775-1850) – основоположник вітчизняної науки про бджільництво. Жив у с. Пальчики Бахмацького р-ну.

– 140 років тому народився Андрій Євгенович БІЛОГРУД (1875-1933) – архітектор, реставратор, художник, автор проектів реставрації палацу К. Розумовського у Батурині, службових і паркових споруд у Качанівці та Парафіївці Ічнянського р-ну.

14 – 155 років тому у Прилуках народився Василь Львович ВЕЛИЧКО (1860-1904) – російський поет, публіцист, громадський діяч. Помер у Петербурзі.

20 – 120 років тому народився Олександр Васильович ОДИНЦОВ (1895-1940) – випускник Чернігівської духовної гімназії, український радянський і партійний діяч. У 1937 році заарештований. Розстріляний. Його іменем названо одну з вулиць Чернігова.

21 – 90 років тому у с. Горбове Новгород-Сіверського району народився Василь Андрійович ЄВДОКИМЕНКО (1925-2005) – український графік, самоук. Працював у галузі книжкової графіки. Лауреат премії ім. М. Коцюбинського. Жив в Острі.

27 – 50 років від дня народження Сергія Михайловича МОЙСІЄНКА (1965) директора Департаменту культури і туризму, національностей та релігій Чернігівської обласної державної адміністрації, заслуженого діяча мистецтв України.

30 – 90 років тому у Житомирській області народився Лесь Іванович МАЗУР (1925-1995) – журналіст, у 1978-1985 рр. працював директором ОУНБ ім. В.Г. Короленка.

СЕРПЕНЬ

1 – 95 років тому (1920) в Чернігові почала діяти швейна фабрика.

2 – 145 років тому у Семенівці народився Іван Кирилович ПАРХОМЕНКО (1870-1940) – український живописець і графік.

4 – 55 років тому (1960) на основі приватної колекції шкільного вчителя М.Г. Яременка засновано Бахмацький історичний музей. З 2005 року має статус районного.

9 – 185 років тому у с. Монастирище Ічнянського р-ну народився Пармен Петрович ЗАБІЛА (Забелло) (1830-1917) – український скульптор, академік Імператорської Санкт-Петербурзької академії мистецтв. Автор пам'ятника М.В. Гоголю у Ніжині. Помер у Лозанні (Швейцарія).

– 125 років тому у с. Никонівка Срібнянського р-ну народився Михайло Євдокимович ІВЧЕНКО (1890-1939) – український письменник. Потрапив до числа підсудних по сфальсифікованому процесу СВУ. Посмертно реабілітований. Помер у Владикавказі.

– 120 років тому у с. Журавка Варвинського р-ну народився Юрій Георгійович ВОРОНИЙ (1895-1961) – видатний хірург, доктор медичних наук, професор Київського медичного інституту. Перший у світі провів операцію по пересадці нирок людині.

10 – 70 років тому в с. Бондарі Козелецького р-ну народився Анатолій Іванович КРУПКО (1945-2005) – український поет, член Нац. СПУ, лауреат премії ім. М. Коцюбинського. Жив у с. Бірки Козелецького р-ну.

11 – 70 років від дня народження Світлани Петрівни ГЛУХ (1945) – народної артистки України, професора Національної музичної академії ім. П.І. Чайковського. Народилася у Чернігові.

14 – 140 років тому народився Мстислав Валер'янович ДОБУЖИНСЬКИЙ (1875-1957) – графік, живописець. У 1912 р. відвідав Ніжин та Чернігів, про що залишив спогади. У Третьяковській галереї зберігаються акварелі, зроблені ним з натури у Чернігові. Жив у Нью-Йорку.

19* – 150 років тому у с. Мрин Носівського р-ну народився Олександр Никифорович МАЛИНКА (1865-1941) – український етнограф і фольклорист, педагог. Навчався у Ніжинському історико-філологічному інституті імені князя Безбородька.

20 – 85 років від дня народження Анатолія Федоровича ГАЙДАЯ (1930) – скульптора, художника, графіка, автора пейзажів Чернігівщини. Народився у с. Линовиця Прилуцького р-ну. Працював у Прилуках. Живе в Полтаві.

26 – 60 років від дня народження Людмили Петрівни ЛИНЮК (1955) – заступника директора з наукової роботи ЧІМ ім. В.В. Тарновського, нагороджена орденом «За заслуги» III ступеня.

27 – 120 років тому (1895) у с. Митченки Бахмацького р-ну відкрито приходську школу. Засновник – дворянин І.П. Пучковський.

ВЕРЕСЕНЬ

– 230 років тому (1785) відкрилася Новгород-Сіверська духовна семінарія. Припинила діяльність у 1797 році.

1 – 75 років від дня народження Станіслава Олександровича ЗАКУСИЛА (1940) – чернігівського журналіста, заслуженого журналіста України, лауреата республіканської журналістської премії ім. Я. Галана. Народився в Ічні.

* – 65 років від дня народження Василя Григоровича НЕЧЕПИ (1950) – тенора, кобзаря-лірника, народного артиста України, лауреата Національної премії ім. Тараса Шевченка. Народився у Носівці.

2 – 65 років від дня народження Анатолія Григоровича ШКУЛПІИ (1950) – поета і прозаїка, лауреата премії ім. М. Коцюбинського. Народився у с. Калюжинці Срібнянського р-ну. Живе у Ніжині.

4 – 195 років тому (1820) відкрито Ніжинську гімназію вищих наук на кошти канцлера Росії князя О.А. Безбородька і його брата І.А. Безбородька.

7 – 140 років тому у Києві народився Олександр Олександрович МУРАШКО (1875-1919) – український живописець, педагог. До семи років жив біля містечка Борзни. Після одруження матері М.І. Крачковської переїхав до Чернігова, де в його вітчима, Олександра Мурашка, була невелика іконописна майстерня, заснована 1827 року. Тут він прилучився до роботи художника.

8 – 120 років тому у Конотопі Чернігівської губ. народився Олександр Олександрович СОКОЛОВСЬКИЙ (1895-1938) – український прозаїк, випускник Чернігівської гімназії. З 1918 до 1924 р. жив і творив у Чернігові.

10 – 110 років тому у с. Ховми Борзнянського р-ну народився Володимир Миколайович КОСТЕЦЬКИЙ (1905-1968) – народний художник України.

11 – 90 років тому у с. Мощенка Городнянського р-ну народився Михайло Ілліч ЄВСІЄНКО (1925-2008) – бібліотекар, краєзнавець, засновник народного музею в Мощенській середній школі.

* – 60 років від дня народження Сергія Олеговича ПАВЛЕНКА (1955) – історика-мазепознавця, дослідника Гетьманщини, засновника і шеф-редактора наукового журналу «Сіверянський літопис», заслуженого журналіста України. Відзначений багатьма престижними преміями і Хрестом Івана Мазепи. Народився у с. Дягова Менського р-ну.

12 – 90 років тому в Городні народився Олександр Михайлович ЛОПУХОВ (1925-2009) – живописець, народний художник України та СРСР, лауреат Державної премії ім. Т.Г. Шевченка.

14 – 75 років від дня народження Семена Тихоновича КАНТУРА (1940) – скульптора, автора пам’ятників Володимиру Мономаху, Т.Г. Шевченку, Нестору Літописцю, меморіальної дошки відомому українському вченому С.І. Маслову в Прилуках. Народився у с. Хороше Озеро Борзнянського р-ну.

15 – 80 років тому у Корюківці народився Олексій Лаврентійович ТИХОНОВСЬКИЙ (1935-2007) – вчений у галузі вакуумної металургії, доктор технічних наук, професор, лауреат Державної премії УРСР.

17 – 130 років тому народився, провів дитячі та юнацькі роки у Чернігові Михайло Олександрович КИТИЦІН (1885-1960) – капітан 1-го рангу, один з перших командирів підводного човна Чорноморського флоту часів Першої світової війни. Помер у США.

– 85 років тому (1930) на могилі М.М. Коцюбинського у Чернігові, на Болдиній горі встановлено пам’ятник.

19 – 310 років тому у Прилуках народився Святитель ІОСАФ БЕЛГОРОДСЬКИЙ (Я.А. Горленко) (1705-1754) – видатний освітній і церковний діяч, письменник.

20 – 70 років від дня народження Віталія Васильовича ОТРОЩЕНКА (1945) – доктора історичних наук, археолога, лауреата Державної премії в галузі науки і техніки, професора Національного університету «Києво-Могилянська академія». Народився у Чернігові.

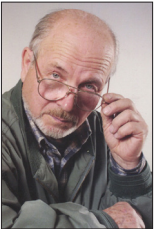
21 – 110 років тому (1905) Чернігівська міська дума ухвалила рішення про спорудження в місті ветеринарної амбулаторії. У збудованому будинку розмістилися кабінет лікаря, аптека, квартира фельдшера з двох кімнат, манеж, чотири стійла для хворих тварин.

23 – 125 років тому у Седневі Чернігівського р-ну народився Аркадій Васильович КАЗКА (1890-1929) – український поет. Заарештований за участь у так званій антирадянській організації «Спілка визволення України». Загинув у тюрмі.

– 90 років від дня народження Герарда Олексійовича КУЗНСЦОВА (1925) – почесного громадянина Чернігова, краєзнавця, автора кількох книг з історії Чернігівщини.

24 – 80 років від дня народження Івана Івановича ПЕНСЬКОГО (1935) – графіка і пейзажиста, лауреата премії ім. М. Коцюбинського. Народився в с. Скрипчин Козелецького р-ну.

25 – 150 років тому (1865) відбулось перше засідання Чернігівського губернського земського зібрання, що стало заключним акордом у створенні земських установ, як органів місцевого самоврядування Чернігівської губернії.

– 100 років тому (1915) кошторисно-проектна комісія затвердила посаду санітарного лікаря. Лабораторія санітарного лікаря знаходилась при земській управі у Чернігові по вулиці Гончій (тепер вул. Горького, 1).

27 – 145 років тому (1870) в Чернігові засновано земську учительську семінарію.

– 130 років тому народився Всеволод Михайлович ЗУММЕР (1885-1970) – історик східного мистецтва, археолог, ісламознавець, професор. Репресований 1933 р. Після повернення із заслання проживав в Острі, де працював у місцевому краєзнавчому музеї. Помер в Острі.

ЖОВТЕНЬ

1 – 85 років тому (1930) вийшов перший номер газети Чернігівського району «Червоний стяг».

8 – 75 років від дня народження Миколи Юхимовича ТКАЧОВА (1940) – художника-графіка з Чернігова, члена Спілки художників України.

13 – 160 років тому у с. Макошине Менського р-ну народився Петро Андрійович БУШТЕДТ (1855-?) – лікар-невропатолог, організатор медичної освіти в Україні, відомий лікар і земський діяч Чернігівщини.

– 140 років тому (1875) у с. Довжик Чернігівського р-ну відкрито і освячено земське училище для навчання грамоті селянських дітей.

– 130 років тому у Новгороді-Сіверському народився Роман Михайлович ВОЛКОВ (1885-1959) – український фольклорист, літературознавець, випускник Ніжинського історико-філологічного інституту. Жив у Чернівцях.

– 100 років тому у с. Піски Бобровицького р-ну народився Андрій Федорович ЄВЕНКО (1915-1991) – заслужений артист України, диктор Українського радіо.

15 – 150 років тому (1865) відкрито жіночу гімназію у Чернігові.

18 – 50 років від дня народження Сергія Володимировича ПОЯРКОВА (1965) – українського художника, ілюстратора книжок, учасника міжнародних виставок у США, Німеччині, Великій Британії та інших країнах. Народився в Острі. Живе у Києві.

21 – 130 років тому (1885) у с. Радомка Семенівського р-ну відкрито новий храм.

22 – 125 років тому у с. Дашенки Варвинського р-ну народився Аверкій ГОНЧАРЕНКО (1890-1980) – сотник, комендант оборони Бахмача в 1917 р., командир куреня 1-ої ім. гетьмана Б. Хмельницького Юнацької Військової школи в бою під Крутами. Помер у США.

– 75 років від дня народження Володимира Михайловича ШКВАРЧУКА (1940) – прозаїк, краєзнавець, члена Нац. СПУ, лауреата премій ім. Б. Грінченка, В. Кобилянського та ін. Живе у Чернігові.

– 60 років від дня народження Алли Володимирівни ДОЦЕНКО (1955) – заступника генерального директора НАІЗ «Чернігів стародавній» з наукової та культурно-просвітницької діяльності, заслуженого працівника культури України, лауреата премії ім. Коцюбинського.

23 – 80 років тому у с. Голубичі Ріпкинського р-ну народився Петро Миколайович ДІДОВИЧ (1935-2010) – прозаїк, член Нац. СПУ, лауреат премії ім. М. Коцюбинського.

25 – 155 років тому у Ніжині народився Микола Семенович САМОКИШ (1860-1944) – український художник-баталіст, майстер анімалістичного жанру і графік, заслужений діяч мистецтв РРФСР.

26 – 75 років від дня народження Дмитра Миколайовича ОВЧАРЕНКА (1940) – металурга, Героя Соціалістичної Праці, лауреата Державної премії УРСР. Народився у с. Красностав Борзнянського р-ну.

27 – 270 років тому у м. Глухові Чернігівської губ. народився Максим Созонтович БЕРЕЗОВСЬКИЙ (1745-1777) – український і російський композитор.

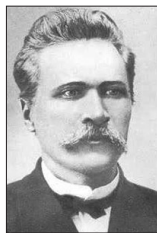
* – 90 років тому у Чернігові, в акторській сім'ї народився Марк Олександрович ЩЕГЛОВ (1925-1956) – відомий російський літературознавець і критик.

30 – 165 років тому народився Михайло Миколайович БЕРЕЖКОВ (1850-1932) – професор Ніжинської історичної школи, який доклав чимало зусиль для її становлення, автор праць, присвячених історичному краєзнавству на Чернігівщині. Похований у Ніжині.

ЛИСТОПАД

1 – 90 років тому (1925) у Ніжині засновано державне видавництво «Нове село». Друкувало і поширювало книги, брошури, газету «Нове село». Припинило діяльність у 1926 р.

6 – 160 років тому народився Дмитро Іванович ЯВОРНИЦЬКИЙ (1855-1940) – український історик, етнограф, фольклорист і письменник. Відвідав Чернігів у 1900, 1905 і 1907 рр. Виступав з лекціями.

8 – 80 років тому (1935) відкрито для відвідувачів літературно-меморіальний музей М.М. Коцюбинського в Чернігові. В цьому ж році засновано і бібліотеку закладу.

15 – 125 років тому у с. Блистова Менського р-ну народився Михайло Андрійович МИШАСТИЙ (1890-1978) – самодіяльний композитор, фольклорист, етнограф, заслужений учитель УРСР. Зібрав понад 1000 пісень різних жанрів.

– 60 років від дня народження Олега Миколайовича КУЦЕНКА (1955) – відомого у Європі художника. Народився у Прилуках. Живе у м. Регенсбург (Німеччина).

17 – 135 років тому (1880) за ініціативою сільського священника М. Супражинського у с. Шиловичі Ічнянського р-ну відкрито приходську школу.

18 – 105 років тому у Чернігові народився Матвій Матвійович САФ'ЯН (1910-2003) – український вчений-металург, доктор технічних наук, професор, лауреат Державної премії СРСР. Помер у Дніпропетровську.

22 – 85 років від дня народження Нінель Гаврилівни ФЕЩЕНКО (1929) – доктора хімічних наук, колишнього вченого секретаря спеціалізованої Вченої ради при Інституті органічної хімії НАН України. Народилася у Бобровиці. Випускниця школи с. Олишівка Чернігівського р-ну.

23 – 130 років тому у с. Дігтярі Срібнянського р-ну народився Віктор Григорович ДРОБОТЬКО (1885-1966) – мікробіолог, творець нових антибіотиків, доктор біологічних наук, професор, академік АН УРСР, заслужений діяч науки УРСР.

– 115 років тому у с. Олишівка Чернігівського р-ну народився Олександр Васильович САВЧЕНКО-БІЛЬСЬКИЙ (1900-1991) – відомий художник українського зарубіжжя. У 1912 р. переїхав з батьками до Чернігова, де навчався у гімназії та отримав перші уроки малювання у місцевого художника М.Б. Тарловського. Жив у Франції.

*24 – 185 років тому у с. Кудрівка Сосницького р-ну народився Михайло Олексійович ДОМОНТОВИЧ (1830-1902) – один з маловідомих в Україні військових діячів царської Росії, військовий історик, автор книги «Материалы для географии и статистики России. Черниговская губерния».

25 – 130 років тому (1885) відкрито земські школи у селах Анисів та Лукашівка Чернігівського р-ну.

– 90 років від дня народження Івана Івановича БІБІКА (1925) – заслуженого майстра народної творчості України, працює у техніці гончарства. Народився у с. Олешня Ріпкинського р-ну.

28 – 85 років від дня народження Ігоря Петровича ЗОЛОТУСЬКОГО (1930) – історика літератури, письменника, літературного критика, дослідника життя і творчості М.В. Гоголя, в книгах якого неординарно розкритий ніжинський період життя класика вітчизняної літератури.

29 – 135 років тому в Ічні народився Сергій Іванович МАСЛОВ (1880-1957) – український літературознавець, книгознавець, історик літератури і педагог, професор, член-кореспондент АН УРСР.

30 – 85 років від дня народження Віктора Дмитровича РОМАНЕНКА (1930) – видатного вченого в галузі гідробіології, академіка НАН України, доктора біологічних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки, двічі лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки та багатьох інших премій. Народився у Чернігові.

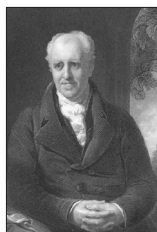

– 70 років від дня народження Анатолія Васильовича КУЩА (1945) – скульптора, народного художника України, учасника проекту ансамблю пам'ятників у Новгороді-Сіверському, присвячених 800-річчю «Слова о полку Ігоревім» і 1000-літтю міста, лауреата премії ім. М. Коцюбинського.

ГРУДЕНЬ

2 – 80 років від дня народження Івана Григоровича МАЙДАНА (1935) – Надзвичайного і Повноважного Посла України, кандидата історичних наук. Народився у с. Заудайка Ічнянського р-ну.

13 – 275 років тому у Сосниці народився Опанас Филімонович ШАФОНСЬКИЙ (1740-1811) – український лікар, історик, громадський діяч, один із засновників епідеміології у Російській імперії, автор книги «Чернігівського намісництва топографічний опис». Жив у Чернігові.

– 80 років тому у с. Нова Басань Бобровицького р-ну народився Андрій Іванович ЛОПАТА (1935-2013) – прозаїк, член літературної спілки «Чернігів», заслужений вчитель України, працював директором школи у с. Козари Носівського р-ну.

14 – 65 років тому у Чемері Козелецького р-ну народилася Валентина Олексіївна ПЕТРАШЕНКО (1950-2006) – відомий український археолог, дослідниця пам'яток часів Древньої Русі.

19 – 185 років тому народився Данило Лукич МОРДОВЕЦЬ (1830-1905) – український і російський письменник та історик. Життям і творчістю пов'язаний з Черніговом.

– 180 років тому на хуторі поблизу с. Волосківці Менського р-ну народився Віталій Миколайович ТРОЦЬКИЙ (1835-1901) – генерал від інфантерії, державний діяч Російської імперії, кавалер орденів св. О. Невського і св. Георгія 3-го ступеня, нагороджений золотою зброєю «за хоробрість» з алмазами. Походив від значкового товариша Чернігівського полку Петра Троцького. Похований на своєму хуторі.

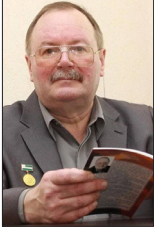
– 90 років тому у с. Виблі Куликівського р-ну народився Микола Юхимович МУЦЬКИЙ (1925-1987) – повний кавалер ордена Слави. На будинку у Чернігові, де жив ветеран, встановлено меморіальну дошку.

– 80 років від дня народження Віталія Михайловича ПРИГОРОВСЬКОГО (1935) – заслуженого журналіста України, краєзнавця, дослідника життя і творчості О.П. Довженка. Працював редактором Ніжинської районної газети. Народився у с. Сальне Ніжинського р-ну.

– 65 років тому у Ніжині народився Олександр Степанович САМІЙЛЕНКО (1950-1977) – український поет і журналіст. Трагічно загинув.

22 – 90 років тому у с. Займище Щорського р-ну народився Василь Іванович ПОЛЕВИК – композитор, хоровий диригент, фольклорист, заслужений працівник культури України.

24 – 60 років від дня народження Ростислава Андрійовича МУСІЄНКА (1955) – письменника-фантаста, одного з засновників журналу «Літературний Чернігів». Живе у Чернігові.

24-25 – 30 років тому (1985) відбулась перша Чернігівська обласна наукова конференція з історичного краєзнавства.

*25 – 120 років тому у с-щі Березна Менського р-ну народився Григорій Гурійович ВЕРЬОВКА (1895-1964) – народний артист УРСР, засновник, художній керівник і диригент Державного українського народного хору, який носить його ім'я, лауреат Державної премії СРСР і Державної премії УРС ім. Т.Г. Шевченка.

26 – 190 років тому (1825) відбулося збройне повстання російських дворянських революціонерів проти самодержавства і кріпосництва, в якому взяли участь уродженці Чернігівщини (І.І. Горбачевський, Д.О. Іскрицький, М.Й. Мозгалевський, О.І. Якубович та ін.).

ЦЬОГО РОКУ:

935 років тому народився МИКОЛА СВЯТОША (1080-1143) – в миру князь Святослав-Панкратій Давидович Чернігівський. Син чернігівського князя Давида Святославича, печерський чудотворець.

860 років (1155) з часу першої писемної згадки про сс. Браниця і Щаснівка Бобровицького р-ну.

830 років тому (1185) відбувся похід новгород-сіверського князя Ігоря Святославича проти половців.

465 років (1550) з часу першої писемної згадки про с. Козари Носівського р-ну.

395 років тому (1620) Новгород-Сіверському надано герб разом з магдебурзьким правом як привілей польського короля Сигізмунда III.

390 років тому (1625) надано магдебурзьке право м. Ніжину; Батурин згадується в документах у зв'язку із спорудженням Батуринської фортеці; з'явилась перша згадка про сс. Жукотки, Пльохів і Роїще Чернігівського р-ну.

385 років (1630) з часу першої писемної згадки про с. Нові Млини Борзнянського р-ну.

380 років (1635) з часу першої писемної згадки про сс. Виблі та Грабів Куликівського р-ну та с. Іванівка Чернігівського р-ну.

365 років тому (1650) засновано с. Атюша Коропського р-ну, с. Велике Устя Сосницького р-ну.

360 років (1655) з часу першої писемної згадки про с. Жовтневе (до 1917 р. – Рождественське) Коропського р-ну.

350 років (1665) з часу першої писемної згадки про с. Перепис Городнянського р-ну.

355 років (1660) з часу першої писемної згадки про сс. Мохнатин і Рудка Чернігівського району.

340 років тому (1675) засновано Ніжинське грецьке братство; у Новгороді-Сіверському в Спасо-Преображенському чоловічому монастирі відомим просвітителем Лазарем Барановичем була відкрита перша на Лівобережжі друкарня, яку пізніше перенесли до Чернігова.

325 років тому (1690) на кошти чернігівського полковника Я. Лизогуба у Седневі збудовано Воскресенську церкву і кам'яницю.

320 років (1695) з часу першої писемної згадки про с. Макіївка Носівського р-ну.

310 років тому (1705) у Чернігові видано книгу Іоанна Максимовича «Алфавіт».

310 років (1705) з часу першої писемної згадки про с. Калюжинці Срібнянського р-ну; представником козацької старшини Туранським засновано с. Олешня Ріпкинського р-ну.

300 років тому (1715) на місці давньоруського городища у с-щі Седнів Чернігівського р-ну зведено Георгіївську церкву, виконану у традиційному стилі української дерев'яної архітектури.

300 років (1715) з часу першої писемної згадки про сс. Андріївка, Конотоп та Деревини Городнянського р-ну.

275 років тому (1740) аптекар з Ніжина Я. Штурм відкрив у місті першу аптеку; засновано с. Рубанка Бахмацького р-ну.

*265 років тому (1750) Батурин знову став гетьманською резиденцією.

260 років (1755) з часу першої писемної згадки про школу у с. Пакуль Чернігівського р-ну; у с. Дніпровське Чернігівського р-ну почали діяти школа і шпиталь.

245 років тому у Борзні народився Андрій Савич ГЛЄБОВ (1770-1854) – генерал-майор Російської імператорської армії, герой Вітчизняної війни 1812 р., володар золотої шпаги «За хоробрість». Після відставки у 1826 році оселився в Борзні.

240 років тому у с. Татарівщина на Остерщині народився Ілля Іванович СОЛОНІНА (1775-1830) – учасник експедиційного корпусу під проводом О.В. Суворова в Швейцарію 1799 року. З 1809 жив у с. Татарівщина. Обіймав посади земського судді Остерського повіту, повітового предводителя дворянства.

Нагороджений орденом св. Володимира IV ст. Похований на цвинтарі родової Свято-Успенської церкви.

235 років тому (1780) споруджено будинок архієпископа у Чернігові. Нині тут розташований Державний архів Чернігівської області (ДАЧО).

235 років (1780) з часу першої писемної згадки про с. Калиновиця Варвинського р-ну.

230 років тому (1785) відкрито Чернігівську міську лікарню.

200 років тому (1815) відкрито Остерське вище початкове чоловіче училище; відбулося відродження Спасо-Преображенської церкви у с. Яблунівка Прилуцького р-ну, яка була споруджена на кошти бунчукового товариства та Пелагеї Григорівни із славетного роду прилуцьких козацьких полковників Горленків.

190 років тому (1825) поміщик О.Г. Кушельов-Безбородько побудував першу в Україні цукроварню у с. Макошине Менського р-ну.

180 років тому (1835) по Десні й Дніпру почали курсувати пароплави.

175 років тому (1840) на базі Ніжинського фізико-математичного ліцею створено Ніжинський юридичний ліцей для підготовки чиновників судових установ.

165 років тому народився Микола Миколайович РІГЕЛЬМАН (1850-1897) – нащадок відомого історика і топографа О.І. Рігельмана, підполковник, учасник російсько-турецької війни 1877-1878 рр., нагороджений орденами св. Анни II ст., св. Анни III ст. з мечами і бантом. Помер в Острі, де похований на центральному кладовищі.

150 років тому (1865) поміщик Микола Аркадійович Рігельман заснував церковну школу у с. Андріївка Чернігівського р-ну; відкрито Ніжинську метеорологічну станцію; розпочало свою діяльність Чернігівське повітове земство.

140 років тому (1875) у м. Семенівці збудовано Казанську церкву – зразок культової архітектури русько-візантійського

стилю; засновано Новгород-Сіверську жіночу гімназію (нині гімназія № 1 імені Б. Майстренка).

140 років тому на Волині народився Костянтин Гнатович ТАРАШКЕВИЧ (1875-1964) – заслужений лікар України. У 1903-1927 рр. працював лікарем у с. Морівськ Козелецького р-ну. Один з організаторів відділення «Просвіти» у цьому населеному пункті. Понад 30 років очолював терапевтичну службу в Острі.

130 років тому (1885) засновано Дворянський банк у Чернігові.

120 років тому (1895) у с. Янівка (нині Іванівка) Чернігівського р-ну знайдено скарб монет – 178 срібних польських, шведських та інших монет XVII ст.

110 років тому (1905) у Ніжині відкрилася народна бібліотека.

100 років тому (1915) заснована Прилуцька учительська семінарія (нині педагогічне училище ім. І. Франка); у Борзні та Сосниці відкрито чоловічі гімназії; у Бобровиці відкрито лікарню; нові земські школи відкрито у сс. Ковпита, Зайці, Жидиничі, Старий Білоус, Масани, Кошівка, Полуботки Чернігівського р-ну, Бігач Менського р-ну, х. Глузди Куликівського р-ну.

95 років тому (1920) відкрито Сосницький краєзнавчий музей; засновано с. Рибинськ Корюківського р-ну.

90 років тому (1925) с. Сахнівка Менського р-ну перейменовано на с. Ленінівка; ухвалено рішення про організацію Чернігівської станції швидкої і невідкладної допомоги; засновано Козелецький зооветеринарний технікум.

85 років тому (1930) засновано с. Перемога Ніжинського р-ну.

80 років тому (1935) с. Козел Чернігівського р-ну перейменовано на селище Михайло-Коцюбинське; створено архів Чернігівського обкому компартії України – нині складова частина ДАЧО; у Чернігові розпочато пасажирські автобусні перевезення.

75 років тому (1940) у Чернігові засновано військову авіаційну школу пілотів. У вересні 1945 р. школа була

реорганізована на училище; створено Чернігівський обласний інститут удосконалення вчителів.

70 років тому (1945) відкрито Остерський будівельний технікум; с. Вейсбахівка Прилуцького р-ну перейменовано на с. Білорічицю; с. Туркенівка Ічнянського р-ну перейменовано на с. Южне.

65 років тому (1950) завершено будівництво залізничного вокзалу у Чернігові; с. Янжулівка перейменовано на с. Жовтневе Семенівського р-ну; с. Розуми Козелецького р-ну перейменовано на с. Олексіївщина.

50 років тому (1965) у Батурині розпочались зйомки фільму «Бур'ян» за романом А. Головка, в яких брав участь відомий український актор І. Миколайчук.

*50 років тому (1965) за ініціативою краєзнавця В.Є. Куриленка засновано Мезинський народний археологічний науково-дослідний музей у Коропському р-ні.

50 років тому (1965) на базі авіаескадрильї Київського об'єднаного авіазагону створено Чернігівське агентство повітряних сполучень (Аерофлот).

40 років тому (1975) у с. Вороньки Бобровицького р-ну за проектом архітектора О.К. Стукалова споруджено меморіальний комплекс на честь декабриста С.Г. Волконського, його дружини М.М. Волконської та декабриста О.В. Поджіо; у Чернігові споруджено кінотеатр «Дружба».

20 років тому (1995) побачив світ перший номер Всеукраїнського наукового журналу «Сіверянський літопис».

1 СІЧНЯ

**75 років від дня народження
О.Г. ОЛІЙНИКА (1940)**

Його душі стрімкий політ

Олександр Григорович Олійник народився у м. Барвінкове Харківської області. У 1946 році сім'я переїхала до селища Варва. Ще навчаючись в школі, Олександр розпочав друкуватись у місцевій газеті. Перша його публікація датується 1956 роком. 29 жовтня 1957 року Олександр Олійник став працювати літературним працівником-коректором Варвинської районної газети «Перемога соціалізму». Це відкрило йому шлях до вступу на факультет журналістики Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка. Журналістського досвіду набував в Прилуках, Бобровиці, в обласній молодіжній газеті «Комсомольський гарт» (нині – «Гарт»). Робота власного кореспондента Укрінформу протягом 1980-2004 рр. принесла Олександрю Григоровичу безліч вражень, які він втілював у поетичні образи, журналістські замальовки і нариси. Його поезії друкуються у численних колективних виданнях. Захоплюється перекладами віршів поетів з білоруської, болгарської, російської, сербської та чуваської мов. Ці твори публікуються у місцевій та всеукраїнській пресі, альманахах та поетичних збірниках.

У 1971 році видано першу поетичну збірку О.Г. Олійника «Олені на станції», яка привернула увагу читачів. Кожний вірш тут – це окремий сюжет, почуття, роздуми над явищами життя. У 1979 році поета запросили вести на обласному радіо літературний радіожурнал «Сонячні кларнети». Прихильники поезії зустрілись в ефірі з Дмитром Куровським, Дмитром Івановим, Станіславом Реп'яхом, Петром Куценком, Миколою Турківським та іншими талановитими авторами. Розмова з цими непересічними особистостями завжди була невимушеною і цікавою.

З 2005 р. О.Г. Олійник працює у Всеукраїнському тижневику «Сіверщина», а згодом редагує обласну газету «Біла хата».

У 1992 році виходить друком його поетична збірка «Зарічка», за два роки – «Чорний птах». Їх відрізняє час, але об'єднує ідея життєлюбства. У цих збірниках простежуються невтомні пошуки поетом справедливості. Ці пошуки проходять крізь розчарування і втрати. Проте істина поетом осмислюється через покаєння і прощення. Звісно, поезію не можна переповісти. Її необхідно читати. Тому що поезія, за висловом Ліни Костенко, – це завжди неповторність, якийсь безсмертний дотик до душі.

У 2009 році вийшла нова поетична книга Олександра Олійника «Усе переходить у спомини», до якої включено вірші з названих збірок, а також твори, що написані після виходу останньої з них. Читач знову зустрівся з людиною, обдарованою талантом бачити навколишній світ очима поета. Віршам О. Олійника властиве філософське осмислення буття людини, яка нерідко входить у конфлікт сама із собою, застосовує свій розум і свою працю на самознищення. І це в той час, коли перед людством відкривається величезне майбутнє для докорінної перебудови життя. Виразними образами поет доносить таку думку до читача, бо несе в собі генетичний зв'язок зі своїми витоками. Людина для нього – частина природи, тому має прагнути до гармонії з нею.

Олександра Олійника бентежать проблеми сучасного суспільства, пошуки їх причин. Це і вимираючі села, названі колискою української нації, і стан навколишнього середовища, і житейські турботи. В його поезіях оспівані краса рідного краю, де минули його дитинство та юність, образ волелюбного птаха, який постійно в небі і літає крізь вітровії й негоду. Птаха неможливо поставити на коліна, «на колінах птахи не живуть».

Один з рецензентів писав: «Напевно, спостерігаючи ось таку велику пристрасть ліричного героя поезій О.Г. Олійника до образу птаха, прихильники вчення про реінкарнацію не минуть нагоди сказати, що він у своєму попередньому перевтіленні був птахом. А що ж: можливо, він і справді птахом був?.. До цього можна лиш додати: птахом сильним, мудрим і добрим».

Тема кохання – одна з провідних у творчості Олександра Олійника. Почуття любові для нього природне так само, як природа, як диво, дароване людству Творцем. У віршах поета багато несподіваних, оригінальних порівнянь, метафор, епітетів, алегорій, гіпербол, інших художніх засобів, які справляють певне враження на читача.

Олександр Олійник популяризує творчість чернігівських літераторів. Він автор низки рецензій на їх твори, активний учасник багатьох презентацій та літературних вечорів. Ним створений довідник «Автори «Сонячних кларнетів», в якому подано короткі біографічні довідки учасників популярної літературної передачі, яка багато років існує на Чернігівському обласному радіо. Довідник опублікований на сторінках часопису «Літературний Чернігів».

Поет – лауреат літературних премій імені М. Коцюбинського, І. Кошелівця, імені Бояна.

ЛІТЕРАТУРА: ТВОРИ

АВТОРИ «Сонячних кларнетів»: [короткі біогр. довідки про письменників – учасників популярної літ. передачі Чернігів. обл. радіо] /Олександр Олійник //Літ. Чернігів. – 2004. – №4. – С.183-187; 2005. – №2. – С.185-193; 2005. – №3. – С.175-182; 2005. – №4. – С.176-182; 2006. – №1. – С.189 – 192; 2006. – №2. – С.184-187; 2007. – №1. – С.183 – 192; 2008. – №1. – С.182-191; 2008. – №2. – С.182-190; 2009. – №4. – С.183-191; 2011. – №3. – С.171-184; 2011. – №4. – С.181-194.

ЗАРІЧКА: поезії /Олександр Олійник. – Городня, 1992. – 93 с.

ОЛЕНІ на станції: поезії /Олександр Олійник. – К.: Молодь, 1971. – 40 с.

УСЕ переходить у спомини: вірші /Олександр Олійник. – Чернігів: Чернігів. обереги, 2009. – 254 с.

ЧВЕРТЬ століття в ефірі: радіожурнал «Сонячні кларнети» /Олександр Олійник //Літ. Чернігів. – 2004. – №4. – С.181-182.

ЧОРНИЙ птах: поезії /Олександр Олійник. – Городня, 1994. – 62 с.

ПРО О.Г. ОЛІЙНИКА

ВЕЧОРЕНКО П. Лауреат престижної премії наш земляк /Петро Вечоренко //Деснян. правда. – 2002. – 20 берез.

Присвоєння О.Г. Олійнику премії ім. І. Кошелівця.

ЛАУРЕАТИ Чернігівської обласної премії ім. М.М. Коцюбинського (1992-2011): біогр. довід. /редкол.: В.М. Тканко (гол.) та ін. – Чернігів: Десна-Поліграф, 2011. – 112 с.: іл.

С. 35: О.Г. Олійник.

МУСІЄНКО Р. Вічний невідьник честі //Деснян. правда. – 2010. – 12 січ. – С.4.

ПОКИДЬКО О. А може він і справді птахом був... //Літ. Чернігів. – 2010. – №2. – С.179-182.

ЧЕПУРНИЙ В. «Посилай, як посилав...»: Олександр Олійнику – 70! /Василь Чепурний //Сіверщина. – 2010. – 7 січ. – С. 2.

18 БЕРЕЗНЯ

130 років тому народився

Я.М. ЖДАНОВИЧ (1885-1953)

Історик-архівіст

Яків Миколайович Жданович народився у с. Хрінівка Щорського району в старовинній дворянській родині. Освіту отримував у Полтавському кадетському корпусі, Київському військовому училищі і в Петербурзькому Археологічному інституті. Захопився історією України. Працював у полтавських архівах. У 1908 році Яків Жданович брав участь у підготовці XIV Всеросійського Археологічного з'їзду в Чернігові.

З цієї нагоди він упорядкував відділ рукописів і стародруків для влаштованої виставки старожитностей. Був членом Чернігівської архівної комісії.

У 1909 році Яків Миколайович переїхав до Петербурга. Працював співробітником архіву Петербурзької АН, обирався членом Російського військово-історичного товариства. У 1914 році опублікував матеріали про навчання Т. Шевченка в Академії мистецтв у Петербурзі.

У 1917 році Яків Жданович очолив Комісію, члени якої збирали архіви Південно-Західного і Румунського фронтів. Навесні 1918 року Жданович одружився з Ганною Олександрівною Ліндфорс (1885-1937), племінницею Софії Русової. Жили вони у Києві.

За часів гетьмана Скоропадського служив архіваріусом військово-історичного відділу Головного управління Генштабу Військового міністерства Української Держави. У 1921 р. Яків Миколайович Жданович переїхав з дружиною до Чернігова. Тут він очолив губернське архівне управління. Його зусиллями вдалося врятувати від загибелі документи дореволюційних установ і сконцентрувати їх у губернському історичному архіві. Діяльність чернігівських архівістів на чолі з Ждановичем стала зразком для всіх регіонів України. Він активно співробітничав із губернським Істпартком (своєрідний партійний архів), де завдяки Якову Миколайовичу збирались спогади активних учасників революційного руху на Чернігівщині. Він був одним з ініціаторів утворення студентського історико-архівного гуртка. Це була група однодумців, які впорядковували документальні матеріали для губернського архіву. Крім того, юні архівісти опрацьовували окремі сюжети з історії Чернігівщини.

Яків Жданович входив до складу Тимчасової комісії для архітектурно-археологічного обстеження Спасо-Преображенського собору у Чернігові. Він активно опрацьовував практично невідомі раніше архівні джерела з історії революційно-народницького руху у Чернігівській губернії. Також він запровадив

у науковий обіг невідомі раніше архівні джерела з історії революційно-народницького руху на Чернігівщині. Результатом такої копійної праці стали публікації Я.М. Ждановича на сторінках місцевої преси.

У 1923 році Я.М. Жданович залишив Чернігів і переїхав до Москви. 25 листопада 1924 року відбулось засідання колегії Центрального архіву РРФСР, на якому ухвалено рішення щодо поповнення складу науково-теоретичного колегії і планової комісії. До складу комісії з організації архівної частини в діючих установах увійшов і Яків Жданович.

Наприкінці 20-х років у Центральному архіві розпочалась чистка апарату. Якова Миколайовича Ждановича викликали до спеціальної комісії, щоб він дав пояснення з приводу свого дворянського походження й служби у царській армії.

У 1931 році за наполяганням чекістів Жданович разом із родиною залишив Москву. Далі були роки поневірянь. Втрутились впливові колеги, і їм вдалося скасувати несправедливе рішення. Яків Миколайович Жданович повернувся до Москви. Але, на жаль, тяжке матеріальне і моральне становище по суті не змінилося. Випадкові заробітки принижували Я.М. Ждановича. Лише наприкінці 1936 року він влаштувався на посаду наукового співробітника сектору рукописів Інституту світової літератури ім. О.М. Горького АН СРСР. Але у 1941 році залишив роботу. Під час війни він залишався у Москві. Помер Я.М. Жданович 5 квітня 1953 року після тривалої тяжкої хвороби.

На жаль, і до цього часу діяльність Я.М. Ждановича як архівіста-історика не вивчена і належним чином не пошанована, не досліджена також його епістолярна та дослідницька спадщина, що має велике значення для вивчення історичного краєзнавства Чернігівщини.

ЛІТЕРАТУРА:

ЖДАНОВИЧ Я.Н. Отдел «Малороссия» на выставке «Ломоносов и Елизаветинское время» /Яков Жданович //Труды

Черниговской губернской ученой архивной комиссии. – Чернигов, 1915. – Вып.11. – С.115.

БІЛОКІНЬ С. Чернігівсько-петербурзький історичний гурток (1908-1917) /Сергій Білоконь //Хроніка-2000. – К., 2007. – Вип.59. – С.116-124.

ЖДАНОВИЧ Яків Миколайович: біогр. довідка /Щорська центральна районна бібліотека ім. 40-річчя Перемоги. – Щорс, 2008. – 14 с.

КОВАЛЕНКО О.Б. та ін. Жданович Яків Миколайович [1885-1953] /Олександр Коваленко, Володимир Ткаченко, Григорій Курас //Репресоване краєзнавство: (20-30-ті роки). – К; Хмельницький, 1991. – С.342.

КУРАС Г. Видатний історик, архівіст: наші славні земляки /Григорій Курас //Промінь Жовтня. – 1993. – 4 серп., 11 серп., 18 серп.

ПОЛЕТУН Н. Один із хранителів пам'яті /Ніна Полетун //Біла хата. – 2010. – 18 берез. – С.3.

СЕРДЮК Л. Біля джерел архівної справи на Придесенні /Л. Сердюк //Сіверянський літопис. – 2000. – № 1. – С. 126-132.

9 ТРАВНЯ

70 років (1945) з ДНЯ ПЕРЕМОГИ народів СРСР над фашистською Німеччиною

День Перемоги один на всіх

Після переможного Травня 1945 року пройшло зовсім небагато часу і Сталін чомусь «забув» про подвиг всіх народів Радянського Союзу, в тому числі і українців, і у 1947 році скасував як державне свято День Перемоги. Червоним днем календаря воно стало лише 1965 року завдяки зусиллям письменника-фронтовика Сергія Сергійовича Смирнова. Він зробив неймовірне – переконав тодішнє радянське керівництво встановити статус ветерана Великої Вітчизняної війни, відновити

державне свято День Перемоги. І от 9 травня 1965 року, вперше після 1945 року, на вулиці міст і сіл всієї країни і Чернігівщини вийшли ще молоді учасники недавніх бойових дій з урядовими нагородами на лацканах піджаків, не соромлячись цього. Вони відчували себе щасливчиками, бо вижили на жахливій війні.

Сьогодні більшість експертів сходяться на таких цифрах втрат у Великій Вітчизняній війні: 9 мільйонів втратила армія і 18 мільйонів – мирне населення. Всього 27 мільйонів загиблих. На долю України припадає 2,5 мільйони військовиків і 5,5 мільйона жертв мирного населення. У сумі – 8 мільйонів людей. У Чернігівській області знищено 127 778 чоловік і вивезено до Німеччини на каторжні роботи 41 578 чоловік. На фронтах Другої світової війни загинуло 134 500 людей. 156 уродженців Чернігівщини удостоєні звання Героя Радянського Союзу. Серед них 42 – військові льотчики. 26 чернігівців – повні кавалери ордена Слави.

На території Чернігівщини в роки Великої Вітчизняної війни діяли п'ять партизанських з'єднань, до складу яких входили три полки і 41 загін. Під час рейдів чимало чернігівців влилося до з'єднань С.А. Ковпака і О.М. Сабурова. Більше 30 тисяч партизанів нагороджені орденами і медалями, 20 – удостоєні звання Героя Радянського Союзу. Партизани мали тісні зв'язки з підпільними групами Чернігівщини. Частина з них загинула на шибеницях, у душогубках, під дулами німецьких автоматів. Паралельно радянському підпіллю діяли підпільники ОУН. Фашисти виловлювали їх і розстрілювали. Так, для роботи в Чернігові з Києва було направлено групу буковинців під проводом Якова Осташека («Грім»), якого німці розстріляли у квітні 1942 р. Члени цієї групи вели підпільну діяльність у різних районах Чернігівщини. Зокрема, троє членів Буковинського куреня організували навесні 1942 р. у м. Козельці курси з вивчення історії України для групи, до якої входила 31 людина. Коли розпочалися репресії німців проти українців-західників, цих трьох буковинців було заарештовано за доносом одного з курсантів.

Після визволення Чернігівщини від німецько-фашистських загарбників восени 1943 року розпочався процес відродження краю. Але війна ще тривала. Хлопці залишали рідні домівки і виїздили на фронт. Відродження промисловості та сільського господарства лягли головним чином на плечі жінок, юнаків, дівчат та фронтовиків-інвалідів. Умови склались неймовірно складні. Адже окупанти пограбували і зруйнували в області понад 400 підприємств, 35 тисяч будівель, 345 лікувальних закладів, 1140 шкіл, клуби, бібліотеки, музеї, пам'ятники архітектури. На руїни перетворили 51 населений пункт, в тому числі і стародавній Чернігів.

Люди чим могли допомагали Червоній Армії наближати День Перемоги. Так, комсомольці Чернігівського району зібрали кошти на танкову колону і літак «Бойова подруга». Отримані гроші від жителів області пішли у фонд будівництва танкової колони «Колгоспник Чернігівщини». Робітники і селяни підписувались на Державні позики. Колгоспи допомагали військовим частинам налагодити фронтові перевезення. Регулярно надсилалися на фронт посилки з подарунками, дбайливо зібрані жіночими та дівочими руками.

...Пам'ятники. Меморіали. Обеліски. Багато їх на чернігівській землі. Коли не вистачало коштів, зводили з гіпсу, інших недовговічних матеріалів. У середині 50-х років стало можливим увічнити подвиг героїв війни у граніті, мармурі та бронзі. Вічна пам'ять і вічне безсмертя всім, хто не схибив у важкі часи нелюдських страждань, сумнівів, втрат, хто вірив у Перемогу над лютим ворогом і не жалів для цього свого життя, обірваного на злеті.

ЛІТЕРАТУРА:

КОРЮКІВСЬКА трагедія: наймасовіший злочин гітлерівців. Березень 1943 р.: бібліогр. покажч. /уклад. Т.В. Сіренко, Л.В. Студьонова; авт. вступ. ст. С.В. Бутко; ред. І.Я. Каганова, відп. за вип. І.М. Аліференко. – Чернігів, 2013. – 44 с. – Укр. ін-т нац. пам'яті; Чернігів. ОУНБ ім. В.Г. Короленка; Корюків. ЦБС.

КУРДАНОВ А. Хроника потерь земляков на фронтах Второй мировой войны (1941-1945 гг.). Уточненные данные о воинах, захороненных в селе [Навозы] /Андрей Курданов //Дніпровське: минуле та сьогодення: зб. ст. та матеріалів. – Чернігів, 2011. – С.292-360.

КУРДАНОВ А. Хроніка втрат у Другій світовій війні (1941-1945 рр.). Село Шестовиця /Андрій Курданов. – Чернігів, 2011. – 38 с. – (Укр. ін-т нац. пам'яті, Чернігів. район. орг. Всеукр. спілки краєзнавців).

ЛЯШЕВ О. Наші земляки у Війську Польському /Олександр Ляшев //Деснян. правда. – 2013. – 24 жовт. – С.7.

Факти з дослідження відомого краєзнавця про уродженців Чернігівщини, які 1943 року стали воїнами Війська Польського і брали участь у боях з німецько-фашистськими підрозділами.

МАЙБОРОДА Л. «Мои впечатления за время пребывания немцев в Чернигове»: (спогади очевидців) /Людмила Майборода //Скарбниця української культури. – Чернігів, 2012. – вип.14. – С.205-209.

МАРТИРОЛОГ встановлених жертв Корюківської трагедії 1943 року: довід. /упоряд.: С.В. Бутко, О.О. Толкачова; відп. ред. Р.І. Пилявець. – 2-ге вид, перероб., випр. і доп. – Чернігів: Десна Поліграф, 2013. – 279 с.: іл. – (Чернігів. ОДА та ін.).

НЕГОДА В. Життя в окупованому Чернігові за публікаціями газети «Українське Полісся» /Віктор Негода //Скарбниця української культури. – Чернігів, 2012. – вип.14. – С.197-204.

ПАРТИЗАНСЬКА слава. Чернігівська область /обл. редкол.: В.М. Хоменко (голова), М.І. Стрілець (заст. голови), В.М. Тканко (заст. голови) та ін.; упоряд.: О.Б. Коваленко, О.В. Лисенко, І.М. Цимбаленко. – Чернігів: Десна Поліграф, 2011. – 495 с.

ПІДЛІСНИЙ М.Н. Слідами 15-літнього остарбайтера, /Микола (Новомир) Підлісний. – Чернігів : Лозовий В.М., 2012. – 117 с. : фото.

Спогади автора, народженого в с. Петрівка Щорського р-ну.

САВЕРСЬКА-ЛИХОШВА В. Антифашистські повстання в роки тимчасової окупації України німецько-фашистськими

загарбниками (1941-1943) та їх роль у визволенні Вітчизни /Валентина Саверська-Лихошва //Сіверян. літопис. – 2010. – №2-3. – С.32-43.

На прикладі Варви і Павлограда Дніпропетровської обл.

СПАЛЕНІ села і селища Чернігівщини в 1941-1943 роках: злочини проти цивільного населення: зб. док. і матеріалів /Чернігів. ОДА [та ін.]; [упоряд.: С.В. Бутко, О.В. Лисенко; відп. ред. Р.І. Пилявець]. – Чернігів: Десна Поліграф, 2013. – 223 с.

СТУДЬОНОВА Л.В. Право на безсмертя: документальна розповідь /Людмила Студьонова. – Чернігів: видавець Лозовий В.М., 2011. – 132 с.

Про оперативно-диверсійну групу ГРУ Червоної Армії під командуванням К.С. Гнідаша (20.10.1914-19.06.1944), яка у 1942-1943 рр. діяла на терені Чернігівщини.

19 СЕРПНЯ

**150 років тому народився
О.Н. МАЛИНКА (1865-1941)**

Подвижник фольклористики

Олександр Никифорович Малинка народився у містечку Мрин Ніжинського повіту (тепер Носівського району) в сім'ї священика. Ще дитиною Олександр Малинка чув багато легенд і переказів, які зачарували його на все життя.

Освіту Олександр Малинка отримав у Ніжинській гімназії вищих наук. Тут у нього розвинувся інтерес до науки. 9 червня 1885 р. юнак одержав атестат зрілості. Вступив до Санкт-Петербурзького Імператорського історико-філологічного інституту. Однак клімат Північної столиці Російської імперії став на заваді навчанню. О. Малинка часто хворів на простуду і по закінченні першого курсу інституту змушений був повернутись до Ніжина. У 1886 році Олександр Малинка продовжив навчання у Ніжинському історико-філологічному

інституті князя Безбородька. Під час канікул виїздив до батьків у Мрин. До того ж, Малинка подорожував по Чернігівщині та Київщині, лікувався у Ялті. Тоді ж Олександр почав збирати фольклорно-етнографічні матеріали, вивчаючи місцеві говірки, чисельні речові пам'ятки. Інститутський професор М.І. Соколов підтримав його пропозицію про створення етнографічного гуртка, який з об'єктивних причин проіснував недовго. З власної ініціативи Олександр Малинка налагодив зв'язки з Товариством любителів природознавства, антропології та етнографії при Московському університеті.

Ніжинський історико-філологічний інститут князя Безбородька Олександр Малинка закінчив у 1890 р. Став учителем історії, російської мови та словесності. Його призначили на роботу у Київ. З 1898 по 1902 рр. викладав у Глухівських жіночій та чоловічій гімназіях. На освітянській ниві трудився близько сорока років і свою працю поєднував з повсякденним вивченням усної творчості народу та його побуту. Подвижницьку працю О.Н. Малинки відзначено орденом Святого Станіслава III ступеня.

В останні роки життя О.Н. Малинка бідував, жив на мізерну пенсію. Напередодні Великої Вітчизняної війни Олександра Никифоровича Малинки не стало, він помер 22 травня 1941 р. у Києві, там його і поховали.

В історію української культури О.Н. Малинка увійшов як фольклорист. За словами Бориса Грінченка, найважливішою роботою Олександра Малинки є «Сборник материалов по малорусскому фольклору», який був виданий окремою книгою у 1903 році. Збірник викликав позитивні рецензії багатьох фахівців. Адже в ньому автор широко представив фольклор Чернігівської, Волинської, Полтавської та інших губерній. Це колядки, щедрівки, загадки, прислів'я, примовки, жарти, замовляння, повір'я, матеріали з народної медицини, народні прикмети, розповіді, казки, записи про закляті скарби, апокрифи. За цей збірник Малинка був удостоєний премії ім. М. Гоголя Російської Академії наук.

У статті «Кобзарі і лірники» серед кобзарів Чернігівщини фольклорист виділяв двох – Остапа Вересая та Терешка Пархоменка. Окремо подав відомості і про двох лірників з Глухівщини – Никифора Дудку та Олексія Побігайла. Заслуговують на увагу і праці Малинки «Малорусское веселье» та «К истории народного театра».

Фольклорна спадщина Олександра Малинки важлива і в наш час. Він дослідив зміст фольклору, його окремі жанри, які складають життя українського народу, його світорозуміння, погляди морально-етичні, соціально-історичні, політичні, філософські і художньо-естетичні. Олександр Никифорович Малинка бачив в українських народних піснях організацію душі українців. Але, на жаль, нереалізованими повною мірою виявилися ідеї видатного українського фольклориста, який привертав увагу до живого життя тексту в устах виконавця.

ЛІТЕРАТУРА:

МАЛИНКА А. Кобзари и лирники /Александр Малинка //Земский сборник Черниговской губернии. – 1903. – № 4. – С.60 – 92.

МАЛИНКА О. Родини і хрестини /Олександр Малинка //Пісні з родин і хрестин: (зб.-реконструкція з теоретичною розвідкою, коментарями, моделями ритмоструктури, покажчиками). – Вінниця, 2013. – С.82-115.

МАЛИНКА А. Сборник материалов по малорусскому фольклору: (Черниг., Волынк., Полтавск. и некоторые др. губ.) /Александр Малинка. – Чернигов, 1902. – 388 с.

ВАСЮТА О. Кобзарське мистецтво Чернігівщини в окремих працях П. Куліша, М. Лисенка, О. Малинки та В. Ємця: наук. посіб. /Олег Васюта. – Чернігів, 2002. – 31 с.

МАЛИНКА Олександр – фольклорист, етнограф, учитель //Українська література у портретах і довідках: давня літ. – літ. ХХ ст.: довід. – К., 2000. – С.190.

ПРИГОРОВСЬКИЙ В. Родом з Мрина (О.Н. Малинка) : історико-краєзнавчий нарис /Віталій Пригоровський ; ред., відп.

за вип. П.В. Грищенко. – Чернігів, 2005. – 64 с. – (сер. «Люди твої, Чернігівщино!»). вип.3).

СТАРКОВ В. Олександр Малинка і його фольклорно-етнографічні дослідження //Література та культура Полісся. – Ніжин, 2002. – вип.21. – С.293-297.

ТЕРЛЕЦЬКИЙ В. Малинка Олександр Никифорович /Володимир Терлецький //Енциклопедія Сумщини. – Суми, 1999. – Вип. III. – С.43-44; Сумщина в іменах : енцикл. довідн. – Суми, 2003. – С.283.

1 ВЕРЕСНЯ

65 років від дня народження

В.Г. НЕЧЕПИ (1950)

Представник чернігівської кобзарської школи

Василь Григорович Нечепа народився у м. Носівка. Найперші музичні уроки отримав у народного скрипаля Олександра Сопіги. Згодом навчався в музичній школі та Чернігівському музичному училищі, де його вчителем був заслужений артист України Леонід Пашин. З 1967 року Василь Нечепа працював у багатьох колективах. Був солістом ансамблю пісні й танцю радянських військ у Німеччині, заслуженого народного хору «Десна», у Чернігівському народному хорі й у фольклорному ансамблі «Сівери» при Чернігівській філармонії. З 1985 року виступав як кобзар-лірник-співак. Нині В.Г. Нечепа працює солістом Чернігівського обласного філармонійного центру фестивалів та концертних програм.

Після знайомства з Олександром Самійловичем Корнієвським, видатним майстром виготовлення бандур та інших музичних інструментів, уславленим кобзарем і лірником, Василь Нечепа захопився грою на кобзі і лірі. Кобзу для Нечепи за його особистим кресленням з кобзи відомого кобзаря XIX ст. Терентія Пархоменка виготовив чернігівський майстер Микола Єщенко,

знаний далеко за межами України. Ліру В.Г. Нечепа замовив на Мельнице-Подільській експериментальній фабриці музичних інструментів за зразком стародавніх українських колісних лір.

На переконання спеціалістів Василь Нечепа унікальний співак-музикант, нині єдиний представник старосвітської, розвинутої ним, чернігівської кобзарської школи, яка є найдавнішою в Україні. Він як ніхто вмів передати людяність, щем і злет народної пісні. До репертуару співака увійшли «Пісні з берегів зачарованої Десни», пісні з голосу матері Олександра Довженка та народні пісні «Світи місяченьку», «Про Адама і Єву», «Ой зійди, місяць...», які віднайшов у народі й опрацював особисто Нечепа.

Його творчість відома у США, Канаді, Англії, Австралії, Нідерландах. Благодійні концерти Василя Нечепа, зокрема, в університетах США відбувались із запрошеннями, де наголошувалось, що кобзар «наставляє молодь любити й берегти свою землю, а в Спасителя просить послати дорослим розуму, щоб вони припинили теракти та війни на Землі».

Як говорить сам митець, «від Чернігівської землі нікуди не дінешся, нікуди не поїдеш. Як тільки я беру акорд на кобзі чи на лірі – відразу постає картина, яку я бачив у дитинстві, красу природи нашої. Коли я побачу – тоді й ви побачите. А тепер експортую культуру Чернігова по всьому світу». Василь Нечепа співає не лише старі пісні, а й сучасні. Серед них – «На Чорнобиль журавлі летіли», написана особисто для нього композитором Олександром Білашем і поетом Дмитром Павличком, яку Василь Григорович виконує понад двадцять років.

Кілька років митець працював над книгою «Рід козацький величавий». Це полум'яна розповідь, сповнена патріотизмом і любов'ю до рідного краю, до Носівщини потомственного козака Василя Нечепа про свій рід, козацтво, Україну і невмирущу українську народну пісню. У 2006 році за концертну програму «В рокотанні, риданні бандур» В.Г. Нечепа отримав Національну премію України імені Тараса Шевченка. А за два роки, у 2008 році, йому присвоєно звання народного артиста України.

Кобзар-лірник часто виступає з концертами у Чернігові. Протягом 2013-2014 років В.Г. Нечепа дав серію концертів «200 концертів до 200-річчя Великого Кобзаря».

Своєю творчістю Василь Нечепа спростовує існуючу думку про те, що кобзарство загалом вичерпало себе, а всій українській культурі не вистачає «модерну».

ЛІТЕРАТУРА:

НЕЧЕПА В.Г. Рід козацький величавий /Василь Нечепа. – Носівка; Чернігів; К.: Емма, 2011. – 559 с.

НЕЧЕПА В. З вірою і музикою у душі /Василь Нечепа //Деснян. правда. – 2013. – 31 січ. – С.6.

В РОКОТАННІ – риданні бандур /авт.-упоряд. М. Шудря, В. Нечепа. – К.: МАУП, 2006. – 464 с.: іл.

З ВЕРХОВИН півстоліття: Національній премії імені Тараса Шевченка – 50 /Віталій Аблицов та ін.; упоряд. В. Костюченко. – К.: Либідь, 2012. – 390 с.: іл.

С.158: В. Нечепа.

ЗАЖИТЬКО І. Під звуки кобзи /Іван Зажитько //Деснян. правда. – 2013. – 15 серп. – С.8.

КАЦНЕЛЬСОН А. Концерти Василя Нечепи в Америці /Абрам Кацнельсон //Літ. Україна. – 2002. – 6 черв. – С.7.

КОШОВИЙ М. 35 літ на сцені і в ефірі /М. Кошовий //Уряд. кур'єр. – 2005. – 1 верес. – С.16.

НАУМЕНКО В. Духовна зброя кобзаря-лірника /Валентина Науменко //Деснян. правда. – 2011. – 15 груд. – С.4.

НАУМЕНКО В. Сила і зброя кобзаря-лірника /Валентина Науменко //Деснян. правда. – 2012. – 22 листоп. – С.6.

НЕСТЕРЕНКО М. Уклін тобі, Тарасе! /Марина Нестеренко //Деснян. правда. – 2013. – 14 берез. – С.6.

САПОН В. Кобзарі ніколи не просили милостиню /Володимир Сапон //Деснян. правда. – 2010. – 4 верес.

САПОН В. Народний артист України Василь Нечепа: «Кобзарство у нас зовсім не архаїчне...» /Володимир Сапон //Деснян. правда. – 2009. – 11 лип. – С.7.

11 ВЕРЕСНЯ
60 років від дня народження
С.О. ПАВЛЕНКА (1955)

Лауреат премії імені Івана Мазепи

Сергій Олегович Павленко народився у м. Луцьку. Дитинство його пройшло у с. Дягова Менського району Чернігівської області. По закінченні місцевої школи у 1973 році він вступив на українське відділення філологічного факультету Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка. З серпня 1978 р. працював вчителем української мови і літератури у середній школі с. Горностайполя Чорнобильського району Київської області. У травні 1979 р. його запросили на посаду кореспондента сільгоспвідділу чорнобильської районної газети «Прапор Перемоги». Так розпочалася журналістська кар'єра Сергія Павленка. З 1983 р. він живе у м. Бобровиця Чернігівської області, де працює заступником редактора районної газети «Жовтнева зоря». Статті молодого журналіста публікуються у республіканській газеті «Сільські вісті» та обласній пресі. У 1987 році Сергія Павленка було призначено редактором Чернігівської молодіжної газети «Комсомольський гарт». Багато зусиль новий керівник витратив на перебудову творчого процесу в редакції, зміну формату газети, яка перетворилася на щотижневик. Тиражі оновленого «Комсомольського гарту» зросли у рази. Одночасно редактор заочно навчався у Київському інституті політології та соціального управління.

В країні різко мінялася політична ситуація. Оприлюднюються відомості про раніш закриті сторінки подій громадянської війни, масштаби репресій, голодомор 1933 р. тощо. Поступово на сторінках газети з'являються публікації історичного характеру про Павла Полуботка, Степана Бандеру, репресованого письменника

Миколу Адаменка із Сосниці, в тому числі роздуми редактора про спадщину Леніна, особу Миколи Щорса, терор в Україні.

У березні 1991 року Сергій Павленко перейшов на роботу до новоствореної газети Верховної Ради «Голос України». У 1995 році очолив редакцію журналу «Сіверянський літопис», який видається у Чернігові. За час свого існування часопис опублікував майже 300 гетьманських універсалів, великий комплекс документів козацької доби, а також тисячі розвідок, студій з історії, філософії, філології України. Журнал передплачують провідні бібліотеки світу. Нині С.О. Павленко – шеф-редактор часопису.

Як власний кореспондент парламентської газети «Голос України» С.О. Павленко побував у багатьох містах і селах Чернігівщини. Велике враження на нього справила поїздка до Батурина та трагічна сторінка історії цієї колишньої гетьманської столиці, яка сталася в листопаді 1708 року. Так у Чернігові 1994 р. з'явилась перша книга-розвідка Сергія Олеговича Павленка за назвою «Загибель Батурина 2 листопада 1708 року», яка була перевидана кілька разів у Києві. Великий інтерес дослідника викликала постать Івана Мазепи та особи, які оточували гетьмана. Про них Сергій Павленко написав низку монографій, які засвідчили, що в Україні народився неординарний мазепознавець і дослідник Гетьманщини, ім'я якого відоме у наукових колах не лише України, а й Аргентини, Канади, Великобританії, США. У наукових збірниках та часописах цих країн опубліковані статті Сергія Олеговича Павленка.

Продуктивна журналістська праця С.О. Павленка, його праця історика-дослідника відзначена преміями ім. М. Коцюбинського, Б. Грінченка, міжнародними преміями ім. І. Мазепи, В. Стуса, Хрестом Івана Мазепи – відзнакою Президента України. Сергію Павленку присвоєно звання заслуженого журналіста України.

Неможливо погодитись із думкою одного із журналістів, який назвав Сергія Олеговича Павленка нашим видатним сучасником, ім'я якого увійшло до нашої свідомості якось непомітно, на хвилі грандіозних подій, які сколихнули наше суспільство наприкінці 90-х років минулого століття.

ЛІТЕРАТУРА: ТВОРИ

ІВАН Мазепа /Сергій Павленко; під. заг. ред. В.А. Смолія. – К.: ВД «Альтернативи», 2003. – 416 с.: іл.

ІВАН Мазепа як будівничий української культури /Сергій Павленко. – К.: ВД «КМА», 2005. – 304 с.

КОХАННЯ гетьмана Мазепи: історико-док. студія /Сергій Павленко. – Чернігів: Русь, 2008. – 110 с.: іл.

ВОССТАНИЕ мазепинцев: мифы и реалии: истор. – докум. очерки /Сергей Павленко. – Чернигов: Русь, 2009. – 141 с.: ил.

ЗАГИБЕЛЬ Батурина 2 листопада 1708 р. /Сергій Павленко. – 2-е вид. – К.: «КМА», 2009. – 267 с.: іл.

ОТОЧЕННЯ гетьмана Мазепи: соратники та прибічники /Сергій Павленко. – 2-е вид. – К.: ВД «КМА», 2009. – 602 с.

ЗОБРАЖЕННЯ гетьмана І. Мазепи (кінець XVII – початок XX століть) /Сергій Павленко. – Чернігів: Русь, 2010. – 144 с.

МІКРОТОПОНІМИ Чернігово-Сіверщини /Сергій Павленко. – Чернігів: ПАТ «ПВК «Десна», 2013. – 600 с.

ПРО С.О. ПАВЛЕНКА

ПАВЛЕНКО С. Відродження Івана Мазепи /Сергій Павленко; бесіду зап. О. Яновський //Гарт. – 2010. – 5 берез. – С.5.

ПАВЛЕНКО С.О. Не гвинтики й не зомбі! /Сергій Павленко; розмову вела Л. Пархоменко //Деснян. правда. – 2011. – 5 трав. – С.1.

ЗМАК Р. Нове – про Івана Мазепу /Р. Змак //Гарт. – 2004. – 4 груд.

Презентація кн. С. Павленка «Оточення гетьмана Мазепи» на засіданні клубу «Краєзнавець» в ОУНБ ім. В.Г. Короленка.

ЛАУРЕАТИ Чернігівської обласної премії ім. М.М. Коцюбинського (1992-2011): біограф. довід. /редкол.: В.М. Тканко (гол.) та ін. – Чернігів: Десна-Поліграф, 2011. – 112 с.: іл.

С.49-50: С.О. Павленко.

ОЛІЙНИК О. Вдале поєднання: слово про С.О. Павленка /Олександр Олійник //Журналісти Чернігівщини. – Чернігів, 1996. – С.8-10.

СЕРГІЙ Павленко //Чернігівщина краєзнавча: календар – 2005. – К, 2004. – С.718, 720.

СЕРГІЙ Олегович Павленко: (біобібліогр. покажч.) /укл. І.Я. Каганова; наук. ред. О.Б. Коваленко; відп. за вип. П.В. Грищенко. – Чернігів, 2006. – 30 с. – («Історики та краєзнавці Чернігівщини»; вип.8).

СТУДЬОНОВА Л. Журналіст, краєзнавець, видавець /Людмила Студьонова //Знаменні і пам'ятні дати по Чернігівській області на 2005 рік. – Чернігів, 2004. – С.49-53.

27 ЖОВТНЯ
90 років тому народився
М.О. ЩЕГЛОВ (1925-1956)

«Яку людину ми втратили!»

Марко Олександрович Щеглов народився у Чернігові, на зеленій околиці міста, яку називали Мачеретовщиною. Маркові батьки, Олександр Миколайович Щеглов та Неоніла Василівна Кашменська, були провінціальними акторами. Доля кидала їх по різних містах країни. Так вони опинилися у Чернігові. Їх вабив театр, відкриття якого відбулося 15 лютого 1919 року у пристосованому будинку Беляєва по вулиці Радянській. І назвали цей театр іменем 25 Жовтня. Головним режисером трупи був Олександр Леонідович Загаров (справжнє прізвище фон Фессінг). Є відомості про те, що в наших краях Олександр Леонідович опинився невинно. Разом із Миколою Щорсом та його богунцями Загаров пройшов шлях від Почапа до Унечі і від Унечі до Чернігова. Саме за місяць після зайняття міста Чернігова щорсівцями і був відкритий театр на чолі

із Олександром Загаровим. Кожна вистава була справжнім святом для чернігівців. Актори гастролювали по селах та повітових центрах Чернігівської губернії. Подружжя Щеглових було разом із трупю.

А потім народився Марко. Він рано почав ходити. Коли Маркові виповнилося два роки, захворів на туберкульоз хребта. Хвороба зробила Марка скаліченою людиною. Чернігівські лікарі лікували всіма засобами, якими на той час була багата медицина. З часом порадили хлопчика відвезти до санаторію в Алупку. Неоніла Василівна розпочала клопотання за сина, та Олександр Миколайович заявив, що не може більше залишатися в Чернігові, в цій глухій провінції. Його талант помітили і запрошують на сцену Реалістичного театру в Москві. Коли все влаштується, він забере сім'ю. Так Марко Щеглов у 1935 році став мешканцем Москви. Та незабаром батько залишив сім'ю.

Неоніла Василівна змінила професію на педагогічну роботу в дитячих лікарняних закладах та дитячих садках. Без допомоги матері Марко не зумів би закінчити школу, вступити до Московського університету на філологічний факультет. Бо він без кінця поневірявся по лікарнях, санаторіях, клініках. М.О. Щеглов багато вчився, не даючи собі потурань, навчився ледве пересуватись на милицях.

Сферою наукового зацікавлення М.О. Щеглова стала історія російської літератури XIX століття. Літературно-критичні статті М.О. Щеглова, як правило, з'являлись несподівано для його друзів. Кожна була, в хорошому розумінні цього слова, сенсаційною. Вони відрізнялися гостротою і добрим гумором. Блискучі статті Марка Щеглова про драматургію викликали захоплення відомого радянського прозаїка Еммануїла Казакевича. У листі до Щеглова письменник написав: «Думаю, что в Вашем лице советская литература – возможно, впервые – обрела критика выдающегося».

У 1958 році збірка «Литературная критика» Марка Щеглова вперше знайшла своїх прихильників. У музиці важливо імпровізувати, і чим талановитіше це робить музикант, тим його

творчість стає неабияким явищем у музичному мистецтві. От саме це зробив в літературі і Марко Щеглов. «Літературная критика» Марка Щеглова перевидавалась 1971 року. Статті, щоденники, листи Марка Олександровича за назвою «Любите людей» видані 1987 року московським видавництвом «Советский писатель».

Літературна спадщина Марка Щеглова невелика, але значна. Він друкувався всього три роки, проте його статті і рецензії стали помітним явищем радянської післявоєнної літератури. В останні роки життя Марко Олександрович Щеглов готувався до захисту дисертації, яку присвятив традиціям Льва Толстого в радянській літературі. Але не судилось... Недуга перемогла. Він помер у березні 1956 року у Новоросійську.

Відомий російський прозаїк Федір Абрамов у листі від 2 серпня 1963 року до літературознавця Володимира Лакшина писав: «Только что прочитал в 6 № «Нового мира» «Дневник» М. Щеглова. Прочитал – и хочется реветь от отчаяния. Какого человека мы потеряли! Что бы он мог дать нашей литературе, проживи хотя бы еще пять лет! Да, вот она, жистянка! И знаете, что я подумал? Марк был не один. Его товарищи действуют сегодня. И в этом единственное, может быть, утешение, когда думаешь о трагической судьбе этого удивительного человека».

ЛІТЕРАТУРА:

ЩЕГЛОВ М. Літературная критика /Марк Щеглов; предисл. Н. Гудзия. – М.: Худ. лит., 1971. – 430 с.

ЩЕГЛОВ М. Студенческие тетради /Марк Щеглов; вступ. ст. В. Панкина. – М.: Сов. Россия, 1973. – 111 с.

ЩЕГЛОВ М. Любите людей: ст., дневники, письма /Марк Щеглов.; сост. В.Лакшин. – М.: Сов. писатель, 1987. – 512 с.

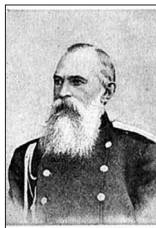
ЛАКШИН В. Вторая встреча: воспоминания и портреты. – М.: Сов. писатель, 1984. – 368 с.

С.31-63: Про М.О. Щеглова.

СТУДЬОНОВА Л. Закоханий у життя /Людмила Студьонова //Комсомольський гарт. – 1986. – 13 трав.

24 ЛИСТОПАДА
185 років тому народився
М.О. ДОМОНТОВИЧ (1830-1902)

Генерал від інфантерії – військовий історик

Михайло Олексійович Домонтович народився у селі Кудрівці Сосницького повіту Чернігівської губернії. Мати – Марія Степанівна, батько – Олексій Георгійович, нащадок Слабинського сотника і судді Чернігівського полку Івана Михайловича Домонтовича, від якого Олексій Георгійович успадкував багаті маєтності в Кудрівці, які згодом перейшли до його сина. Михайло Домонтович вилетів з родинного гнізда, коли вступив до Петровського Полтавського кадетського корпусу. Прапорщик Домонтович отримав призначення на службу у лейб-гвардії Гренадерському полку. Потім закінчив Ніколаївську Академію Генерального штабу. Отримав воїнське звання полковника. Рік прослужив на Кавказі.

На початку 60-х років XIX ст. полковник Генерального штабу Михайло Домонтович прибув на Чернігівщину як член Російського Географічного товариства з метою написати книгу про цей край. Михайло Олексійович об'їздив майже всю губернію, вивчив архівні та літературні джерела. Результатом цієї копіткої праці стала наукова монографія з картами і таблицями за назвою «Материалы для географии и статистики России. Черниговская губерния». Вона побачила світ у Санкт-Петербурзі 1865 року. В томі детально розглядається історія Чернігівщини, етнографія народів, які проживають на її території, вивчені питання освіти і релігії, викладена історія будівництва і заселення міст. Всебічно представлене адміністративне, господарське і духовне життя губернії, географія і демографія, наведені данні земельної і лісової статистики, відомості з розцінок і ціноутворення до реформи 1861 року. Ця книга і сьогодні не втратила свого значення для дослідників Чернігівського краю.

30 серпня 1875 року Михайла Домонтовича призведено в генерал-майори. У 1876 році його призначено правителем канцелярії завідувача цивільною частиною при головнокомандуючому Дунайською армією. У 1877 році генерал Домонтович – губернатор болгарського міста Тирново, а згодом – керуючий справами російського намісника у Болгарії. Його дружина Олександра Олександрівна влаштувала першу в Болгарії жіночу гімназію. За свою службу Михайло Олексійович Домонтович відзначений орденами св. Станіслава 1-го ступеня з мечами і св. Анни 1-го ступеня.

У 1881 році М.О. Домонтович очолив військово-історичну комісію з опису російсько-турецької війни 1877-1878 років. Під його керівництвом побачили світ багатотомні розвідки з історії війни на Балканах. За труди у військово-історичній комісії Домонтович отримав орден св. Володимира 2-го ступеня. У 1886 році Михайлові Олексійовичу присвоєно воїнське звання генерал-лейтенанта, після чого його було призначено членом Військової ради і управляючим кодифікаційним відділом при цій раді. З 1898 року – він генерал від інфантерії. Михайло Олексійович займався і викладацькою діяльністю. Зокрема, тривалий час він викладав тактику і військову історію у Володимирсько-Київському кадетському корпусі.

Дочкою генерала М.О. Домонтовича була відомий радянський діяч Олександра Михайлівна Колонтай. В її щоденнику є такий запис: «После смерти моей матери отец уже никогда не был прежним, он явно не находил себе места в доме и в жизни. Я поехала с ним на его родину, на Украину, чтобы его отвлечь. Я мало выходила из дому по вечерам, чтобы не оставлять отца одного, и всячески старалась заменить своей заботой умершую мать. Но отец таял на глазах».

Михайло Олексійович помер 8 жовтня 1902 року. За три роки до його смерті журнал «Нива» (1899. – №27) відзначив 50-річний ювілей служби Домонтовича. У присвяченій йому статті відзначалося, що ім'я почесного ювіляра занесене в історію, як

одного з видних діячів, який встановив нормальні відносини між Росією і Болгарією. Його робота не на виду у всіх, проте Михайло Олексійович Домонтович заслуговує на повне визнання всієї його діяльності, яка принесла ювілярові велику пошану.

ЛІТЕРАТУРА:

МАТЕРИАЛЫ для географии и статистики России, собранные офицерами Генерального штаба. Черниговская губерния /сост. М. Домонтович. – СПб: тип. Ф. Персона, 1865. – 796 с.

ВОРОНКОВ В. Сімейна пара номер один: історія кохання двох народних комісарів [Павло Дибенко та Олександра Колонтай] //Дзеркало тижня. – 2000. – №6 (серп.). – С.11.

КРИВОШЕЯ В. Генеалогія українського козацтва: нариси історії козацьких полків. – К.: Стилос, 2002. – 396 с.

С.242-243: Домонтовичі.

МИЛОРАДОВИЧ Г.А. Родословная книга Черниговского дворянства: [в 2-х т.]. Т.2. Ч.1 и 2 /Григорий Милорадович. – СПб.: Губ. тип., 1901. – [6], VI, 114, 646 с.: 1 л. ил.

С.49-50: Домонтовичі.

МОСКАЛЕНКО М. Жінка – дипломат: [О.М. Колонтай] //Рад. патріот. – 1978. – 1 квіт.

СТУДЬОНОВА Л. Нащадок Слабинського сотника /Людмила Студьонова //Сіверян. літопис. – 2012. – №3-4. – С.170-175.

25 ГРУДНЯ
120 років тому народився
Г.Г. ВЕРЬОВКА (1895-1964)

Видатний композитор і диригент

Григорій Гурійович Верьовка народився у козацькому містечку Березному Менського району в родині селянина-ремісника. Його батько був регентом церковного хору, грав на скрипці. Мати знала багато українських пісень і чудово виконувала їх. Тому з раннього дитинства батьки прищеплювали Григорію любов до народної пісні. Був він шостою дитиною у сім'ї. Один з його братів став лікарем, другий – вчителем, але обидва тривалий час керували самодіяльними хоровими колективами на Чернігівщині. Від сестер Григорій Верьовка записав чимало народних мелодій і використав їх у своїй творчості.

Майбутній композитор і диригент навчався у місцевій трирічній земській школі, потім у Чернігівських духовному училищі та семінарії. Тут він опанував гру на різних музичних інструментах, співав у семінарському і архієрейському хорі.

У 1918 р. Григорій Верьовка вступає до Київського музично-драматичного інституту ім. М. Лисенка, де вивчає теорію композиції. Одночасно з навчанням енергійно включається у музичне життя Києва, створює кілька самодіяльних хорових колективів, зокрема на тютюновій фабриці, в клубі торговельних службовців, а потім – у робітничому районі, в клубі «Нове будівництво». У 1925 р. на базі цього хору було створено музичну школу ім. М. Леонтовича. Очолив її Григорій Гурійович Верьовка.

Згодом Г.Г. Верьовка викладає хорове диригування у Київському музично-драматичному інституті ім. М. Лисенка, працює у першому Київському музичному технікумі, в Українській республіканській філармонії, диригує хором заводу «Більшовик»,

викладає у консерваторії. На початку II світової війни Григорій Верьовка – науковий співробітник евакуйованого в Уфу Інституту фольклору та етнографії АН України.

У 1943 р. організував Український народний хор і очолив його. Перший концерт відбувся в серпні 1944 р. у визволеному Києві. Цей хор невдовзі не лише опанував неповторний колорит українських народних пісень, а й освоїв цілу низку творів класичної музики вітчизняних композиторів. У 1952 р. Український народний хор уперше вирушає на гастролі до Румунії, а потім і в інші країни світу. Кожен його виступ мав величезний успіх. Гастролуючи в різних країнах, колектив неодмінно виконував пісні тих народів, перед якими виступав. І мовами цих народів. Тож не випадково 1959 р. Всесвітня Рада Миру нагородила Державний український народний хор за великий внесок у справу зміцнення миру й дружби між народами срібною медаллю, а його художнього керівника Григорія Верьовку – грамотою Всесвітньої Ради Миру.

Як композитор Г.Г. Верьовка працював переважно у царині хорової масової пісні, займався обробками народних пісень. Його твори широко популярні, багато з них стали істинно народними.

Понад сорок років життя Григорій Гурійович Верьовка присвятив педагогічній діяльності, дбайливо плекаючи музикально обдаровану молодь. Він обирався головою Спілки композиторів України, президентом музичної секції Українського відділення Всесоюзного товариства культурних зв'язків із закордоном. Незважаючи на напружену творчу й громадську роботу та постійні гастрольні поїздки, він видав кілька збірників статей про розвиток хорового мистецтва в Україні, а також частину записаних ним пісень.

Г.Г. Верьовка нагороджувався орденами й медалями, державними преміями, був удостоєний звання професора, заслуженого діяча мистецтв, народного артиста України. Мав звання лауреата Сталінської премії. У 1968 р. за активну концертно-виконавську діяльність йому було присуджено Державну премію

ім. Т.Г. Шевченка (помертпно). Помер Г.Г. Верьовка 21 жовтня 1964 р., похований на Байковому цвинтарі у Києві.

Іменем Григорія Верьовки була названа вулиця у Чернігові. На фасаді будинку колишньої Чернігівської духовної семінарії, де в 1910-1916 рр. навчався Григорій Гурійович, було встановлено мармурову меморіальну дошку. Споруджено пам'ятник композитора у Березні. У 1990 р. запроваджено обласну премію ім. Г.Г. Верьовки, якою нагороджуються фольклорні колективи, збирачі, виконавці української пісні, котрі внесли значний вклад у розвиток народного мелосу.

ЛІТЕРАТУРА:

ВЕРЬОВКА Григорій Гурійович (25.12.1895-21.10.1964)
//Енциклопедія сучасної України. – К., 2005. – т.4. – С.300.

ГОРДІЙЧУК М. Школа народного хорового співу
/М. Гордійчук //Нар. творчість та етнографія. – 1993. – №5-6. – С.3-9.

ГРИГОРІЙ Верьовка: (спогади). – К.: Муз. Україна, 1972. – 219 с.

ДОРІЧЕНКО О. Життя у пісню перелив /О. Доріченко
//Отчий поріг. – 2004. – №2 (лют.). – С.7.

ДРАПКІН Б. Чародій української пісні /Борис Драпкін. – Чернігів, 1995. – 78 с.

КОЗАК С.Д. Григорій Верьовка: біогр. повість /С. Козак. – К.: Молодь, 1981. – 232 с.: іл.

ЯЩЕНКО Л.І. Григорій Гурійович Верьовка: нарис про життя і творчість /Леопольд Ященко. – К., 1963. – 63 с.

265 РОКІВ ТОМУ (1750) БАТУРИН ЗНОВУ СТАВ ГЕТЬМАНСЬКОЮ РЕЗИДЕНЦІЄЮ

Гідний символ державності України

Місто Батури́н за своїм значенням займає одне з провідних місць в українській історії. За даними археологічних документів заснований він був у XI-XII столітті.

Вперше на політичну арену Батури́н виходить 1663 року, коли представниками Московського уряду та гетьманом Іваном Брюховецьким у місті були підписані Батури́нські статті. У 1669 році Дем'яном Многогрішним Батури́н обирається Гетьманською резиденцією. За правління Івана Самойловича місто значно розбудовується. За часів Івана Мазепи Батури́н перетворюється на центр політичного життя Гетьманщини. Тут перебувала вища державна адміністрація – Генеральна військова канцелярія, Генеральний Суд Лівобережної України. У Батури́ні жила та працювала політична, військова та культурна еліта України.

В ході Північної війни 1700-1721 рр. гетьман Іван Мазепа у своїх намаганнях звільнити Україну від Московського втручання та панування обирає протекцію короля Швеції Карла XII. Наприкінці жовтня 1708 року Мазепа приймає доленосне рішення і вирушає на зустріч з королем, який уже підійшов з військами до Новгород-Сіверського. Дізнавшись про це, російський цар Петро I наказує Меншикову взяти штурмом Батури́н і зруйнувати дощенту. В листопаді 1708 року резиденцію Івана Мазепи зрівняли з землею, спалили дотла, а всіх мешканців, не дивлячись на вік і стать, жорстоко вбили. Загинула двадцять одна тисяча мужніх захисників та жителів столиці Гетьманщини. Довгий час за царською вказівкою у Батури́ні було заборонено селитись, а гетьманську резиденцію перенесли до міста Глухова.

У 1750 році за гетьмана Кирила Розумовського Батури́н знову стає столицею України. У розбудові резиденції гетьмана

брали участь відомі архітектори Антоніо Рінальдї, Джакомо Кваренгі, Олександр Квасов.

У Батурині активно розвивається промислове виробництво. Працює завод воскових свічок, діє цегельний завод, на якому працюють 450 найманих працівників. На рік вони виробляли 3,5 млн. штук цегли. Інший завод виготовляв кахлі. Діяли лісопильня, суконна мануфактура, на річці Сейм – сорок чотири млини.

У 1760 році Кирилом Розумовським розробляється проект відкриття в Батурині університету, який так і не був втілений в життя. У 1764 р. указом імператриці Катерини II було скасовано гетьманство, і Батурин втратив статус адміністративного центру України. Кирила Розумовського примусили скласти булаву. У 1776 році він повернувся до Батурина, де почав зводити вишуканий палац над Сеймом за проектом Чарльза Камерона та Воскресенську церкву, в якій і був похований у 1803 р.

З метою збереження пам'яті про легендарне минуле Батурина та популяризації історії Гетьманщини, яка стала ключовим явищем в історії національного державотворення, у 1994 році був створений унікальний державний історико-культурний заповідник «Гетьманська столиця». Нині він має статус Національного. Заповідник об'єднує безцінні пам'ятки історії, архітектури, культури, археології і природи: палацово-парковий ансамбль Кирила Розумовського, будинок генерального судді Василя Кочубея, музей археології Батурина, Воскресенську церкву-усипальницю гетьмана Розумовського, парк «Кочубеївський», Микола-Крупницький монастир, Цитадель Батуринської фортеці.

Понад півстоліття адміністративною столицею України, офіційною резиденцією її гетьманів був Батурин, в історії якого, як у дзеркалі, відбилися кращі здобутки тієї пори.

ЛІТЕРАТУРА:

БАТУРИН: сторінки історії: зб. док. і матеріалів /упоряд.: О.Б. Коваленко та ін.; редкол.: О.Б. Коваленко (голова) та ін. – Чернівці: Чернівці. береги, 2009. – 784 с.: іл.

БАТУРИНСЬКА старина: зб. ст. Віктора Бондаренка /упоряд. Ю.А. Блажко, Л.Г. Кияшко. – Ніжин: Аспект-Поліграф, 2011. – 168 с.

ГНИП Г. У Батурині відкрили пам'ятник гетьманам /Геннадій Гнип //Гарт. – 2009. – 23 січ. – С.3.

ГРОМОВИЙ П. Береги й обереги Батурина /Петро Громовий //Деснян. правда. – 2009. – 24 січ. – С.1,3.

Відкриття Цитаделі Батуринської фортеці Національного історико-культурного заповідника «Гетьманська столиця».

ГРОМОВИЙ П. У скарбницю українського відродження /Петро Громовий //Деснян. правда. – 2009. – 27 серп. – С.11.

Офіційне відкриття палацу К. Розумовського у Батурині.

ДМИТРІЄНКО С., Коваленко В. Гетьманська столиця: спроба реконструкції /С. Дмитрієнко, В. Коваленко //Пам'ятки України. – 2008. – №3. – С.18-27.

ІВАН Мазепа: до 370-річчя від дня народження гетьмана України: зб. матеріалів /уклад.: С.В. Бутко, В.М. Бойко, О.Б. Коваленко, Н.О. Молочко. – Чернігів: ЦППК, 2009. – 137 с.

КОВАЛЕНКО В., Мезенцев В. Резиденція гетьмана Івана Мазепа на Гончарівці в Батурині /Володимир Коваленко, Володимир Мезенцев //Вісн. ЧДПУ ім. Т. Шевченка. – Чернігів, 2008. – вип. 52 (сер.: істор. науки №5). – С.7-14.

ПАВЛЕНКО С.О. Загибель Батурина 2 листопада 1708 р. /Сергій Павленко. – 2-е вид. – К.: «КМА», 2009. – 267 с.: іл.

РЕБРОВА Н. Національний історико-культурний заповідник «Гетьманська столиця» /Наталія Реброва //Пам'ятки України. – 2008. – №3. – С.2-7.

РЕБРОВА Н. У палаці Розумовського живуть лелеки /Наталія Реброва; розмовляла Л. Пархоменко //Деснян. правда. – 2011. – 23 черв. – С.1-2.

Бесіда з директором Національного історико-культурного заповідника «Гетьманська столиця».

СЕРДЮК Н. Наша «Гетьманська столиця» /Наталія Сердюк //Деснян. правда. – 2012. – 15 трав. – С.3.

ШУДРЯ М. Лицарі булави: розповіді про українських гетьманів /Микола Шудря. – К.: Велес, 2009. – 240 с.
С.188-198: К.Г. Розумовський.

50 РОКІВ ТОМУ (1965) ЗАСНОВАНО МЕЗИНСЬКИЙ НАРОДНИЙ АРХЕОЛОГІЧНИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ МУЗЕЙ У КОРОПСЬКОМУ РАЙОНІ

Там, де ходили мамонти

Наприкінці ХІХ ст., під час земляних робіт при будівництві нової хати, мешканець села Мезин Коропського району Сисой Кошель знайшов значну кількість кісток викопних тварин. У 1906 році злива оголила великі кістки мамонта на схилі яру. Знахідки відправив до Чернігова місцевий священник. На них звернув увагу відомий краєзнавець Петро Добровольський, за ініціативою якого у жовтні того ж таки року на місці знахідки проведено перші невеличкі розкопки. Були виявлені унікальні артефакти для традиційної виставки старожитностей, що відбулася з нагоди проведення у Чернігові ХІV Всеросійського Археологічного з'їзду у серпні 1908 року.

Виставлені посеред зали кістки мамонта привернули увагу науковців. Приват-доцент Санкт-Петербурзького університету, український вчений Федір Вовк помітив у ґрунті, що залишився на кістках, дрібні кремінці з ознаками штучного розщеплення. Він відвідав Мезин і виявив тут «справжню палеолітичну стоянку на берегах Десни». Ці археологічні дослідження й поклали початок наступним розкопкам (1909, 1912-1914, 1916, 1930, 1932 і 1954-1961 років). До вивчення мезинських старожитностей згодом долучилися відомі науковці Леонід Чикаленко, Михайло Рудинський, Петро Єфименко, Іван Шовкопляс, Іван Підоплічко, Василь Куриленко. Загалом на поселенні, що існувало близько 20 тис. років тому, археологами знайдено залишки 5 жител,

споруджених із кісток мамонтів, рогів оленів, вогнища, місця обробки кременя, кремнієві знаряддя праці, декоративно-ужиткові речі, а також – найвідоміші та єдині у світі – ударні музичні інструменти. Мезинська стоянка первісної людини нині має всесвітнє значення.

«Мені дуже хочеться писати картини на «довгих озерах» (Старій Десні біля Свердловки), але я захворів історією рідного краю, і археологія забирає весь час», – так говорив Василь Єлисейович Куриленко (17.09.1930-16.03.2011), шкільний вчитель, викладач педінституту, художник, музикант. З 1980-х років він вів розкопки в Коропському регіоні за відкритими листами Київського інституту археології. Загалом же за 40 років роботи В.Є. Куриленко виявив тут 19 різних культур, розшифрував браслети, дослідив стійбище мисливців на мамонтів, виявив другу Мезинську палеолітичну стоянку «Костомашин колодязь», зібрав понад 54 тисячі археологічних предметів. Василь Єлисейович постійно спілкувався з археологами Києва і Чернігова, Москви і Петербурга, Сумщини і Полтавщини, колегами з Польщі, де друкувався і брав участь у наукових конференціях. Він видав понад 30 наукових робіт, опублікував багато газетних статей з історії рідного краю.

За ініціативи Василя Єлисейовича Куриленка, якого підтримали археологи Києва, Ленінграда і Москви, у 1965 році засновано археологічний музей. Відкритий він на розкопі Мезинської стоянки у дерев'яному будинку XVIII ст., що належав російському офіцерові Паливоді. У 2008 році музей увійшов до складу Мезинського національного природного парку, в адміністративному приміщенні якого до 100-річчя відкриття Мезинської палеолітичної стоянки, засновано філію музею, що носить нині ім'я Василя Куриленка. Предмети експозицій шести його залів складаються з основних експонатів – археологічних матеріалів з розкопок, карт, схем реконструкцій, макетів, фотографій та анотацій. Вік найдавнішого експоната – окам'янілості крейдового періоду – 70-100 млн. років. Особливу

цінність має відділ Мезинської стоянки, де експонуються кістки мамонта, муляжі, орнаментовані статуетки «мезинських птахожінок», фотокопії та ін.

Один з найбільших сільських музеїв України функціонує й досі, а в його фондах налічується майже 40 тис. експонатів. Значне місце в експозиціях посідає добірка матеріалів, присвячених дешифровці древніх малюнків, викарбуваних на кістках та бивнях мамонтів. На думку деяких вчених це первісні календарі.

Працівниками музею ведеться наукова, краєзнавча і популяризаторська робота. Щорічно в музеї проводяться «Дні відкритих дверей», коли відвідувачі можуть ознайомитися з експозицією безкоштовно.

ЛІТЕРАТУРА:

КУРИЛЕНКО В. Коли і як виник музей /Василь Куриленко //Нові горизонти (Короп). – 2003. – 12 черв.

КУРИЛЕНКО В. Мезенському музею 40 років /Василь Куриленко //Нові горизонти. – 2005. – 16 лип.

КУРИЛЕНКО В. Пам'ятки астроархеології у зібранні Мезинського музею /Василь Куриленко //Сіверян. літопис. – 2008. – №5. – С.3-8.

КУРИЛЕНКО В.Є. В Чернігово-Сумському Подесенні: записки засновника Мезинського археологічного музею: (коротка історія краю) /Василь Куриленко. – Шостка: Зодіак, 2005. – 140 с.: іл.

КУРИЛЕНКО В. Щільність заселення округи в кам'яному віці /Василь Куриленко //Сіверян. літопис. – 2010. – №6. – С.3-8.

У ст. йдеться про поселення людей в окрузі Мезина в кам'яному віці, виявлені під час археологічних розкопок артефакти.

МЕЗИНСЬКИЙ музей народний археологічний //Чернігівщина: енцикл. довідн. – К., 1990. – С.443.

МІЗИН – одна найвидатніших пізньопалеолітичних пам'яток Європи у Коропському районі //Енциклопедія історії України. – К., 2009. – т.6. – С.730-731.

ПОДДЕ О. Помер мезинський подвижник [Василь Куриленко] /Олеся Подде //Сіверщина. – 2011. – 24 берез. – С.2.

ПОТАПЕНКО Л. Мезинська стоянка прадавніх людей почала новий відлік часу /Людмила Потапенко //Деснян. правда. – 2008. – 18 верес. – С.10.

САПОН В. Сторінки минулого /Володимир Сапон //Літ. Чернігів. – 2006. – №2. – С.142-147.

СИМОНЕНКО Н. Хранитель мезинської перлини /Ніна Симоненко //Деснян. правда. – 2012. – 24 берез. – С.3.

ЮВІЛЕЙ розкопок Мезина /орґкомітет Мезинського НПП //Сіверщина. – 2013. – 24 жовт. – С.9.

Відзначення 105-ї річниці відкриття Мезинської верхньопалеолетичної стоянки та 83-ліття від дня народження засновника Мезинського музею В.Є. Куриленка.

ЯСНОВСЬКА Л. Мезин: відлуння тисячоліть /Людмила Ясновська //Чернігівщина incognita. – Чернігів, 2004. – С.25-28.

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

- Аблицов В. 53
Авраменко Г.В. 15
Аліференко І.М. 46
Анастасьєв О.К. 11
Арендар Г.П. 5
Баранович Л. 33
Безбородько І.А. 21
Безбородько О.А. 21
Бережков М.М. 27
Березовський М.С. 27
Бібік І.І. 29
Білогруд А.Є. 18
Білокінь С. 44
Білоконський І.П. 15
Блажко Ю.А. 68
Богушевич Ф.К. 10
Бойко В.М. 68
Бондаренко В. 68
Брик О.Г. 14
Брюховецький І. 12
Бутко С.В. 46, 47, 48, 68
Буштедт П.А. 25
Варзар В.Є. 12
Васюта О. 50
Величко В.Л. 18
Величко С.В. 7
Веремій І.М. 8
Верьовка Г.Г. 32, 63-65
Вечоренко П. 41
Витриховська-Макар М.Р. 16
Волков Р.М. 25
Волконська М.М. 37
Волконський С.Г. 37
Володимир Мономах 23
Воробей Р.Б. 14
Вороний Ю.Г. 19
Воронков В. 62
Гайдай А.Ф. 20
Гапєєв С.А. 13
Глебов А.С. 34
Глух С.П. 20
Гнип Г. 68
Гнідаш К.С. 48
Гоголь М.В. 19
Головачевський К.І. 16
Головко А. 37
Гончаренко А. 26
Горбачевський І.І. 32
Гордійчук М. 65
Горленко Я. 23
Грець В.М. 12
Грибоедов О.С. 4
Грищенко П.В. 51, 57
Громовий П. 68
Гулий М.Ф. 8
Дашкевич М.П. 7
Денисенко Г.П. 8
Дибенко П. 62
Дідович П.М. 26
Дмитрієнко С. 68
Добужинський М.В. 20
Довженко О.П. 5
Домонтович М.О. 29, 60-62
Доріченко О. 65

Доценко А.В. 26
Драпкін Б.С. 11, 65
Дробноход М.І. 11
Дроботько В.Г. 28
Дроздовський В.В. 9
Дронь А.А. 9
Євдокименко В.А. 18
Євенко А.Ф. 25
Євсієнко М.І. 22
Ємець В. 50
Жданович Я.М. 9, 41-44
Желтоплясов І.Ф. 3
Забіла П.П. 19
Загряжський І. 10
Зажитько І. 53
Закусило С.О. 21
Заостровська Н.М. 16
Затиркевич-Карпинська Г.П. 7
Змак Р. 56
Золотуський І.П. 29
Зуммер В.М. 25
Івченко М.Є. 19
Іоасаф (Белгородський) 23
Іскрицький Д.О. 32
Кабишев Б.П. 10
Каганова І.Я. 46, 57
Казка А.В. 24
Калібаба Д.П. 16
Кантур С.Т. 23
Капустянський І.Н. 6
Кацнельсон А. 53
Качура О.С. 3
Кибальчич М.І. 5
Китицин М.О. 23
Кияшко Л.Г. 68
Коваленко В. 68
Коваленко О.Б. 44, 47, 57, 67, 68
Козак С.Д. 65
Колонтай О. 62
Кондра Н.М. 7
Конюша Й.А. 7
Кореневич Л.Г. 16
Костецький В.М. 22
Костюченко В. 53
Коцюбинський І.Ю. 13
Коцюбинський М.М. 23, 27
Кошовий М. 53
Крачило О.В. 10
Кривошея В. 62
Кропивницький М.Л. 13
Крупко А.І. 20
Кубрак М.В. 17
Кузнецов Г.О. 24
Кукольник В.Г. 6
Куліш П. 50
Курас Г. 44
Курданов А. 47
Куриленко В.Є. 37, 71
Куценко О.М. 28
Кущ А.В. 30
Лазарчук А.Г. 4
Лакшин В. 59
Лизогуб Я. 34
Линюк Л.П. 20
Лисенко М. 50
Лисенко Н.І. 5
Лисенко О.В. 47, 48
Лопата А.І. 30

Лопухов О.М. 22
Любимова В.М. 13
Ляшев О. 47
Маджуга І.О. 9
Мазепа І. 56, 68
Мазур Л.І. 18
Майборода Л. 47
Майдан І.Г. 30
Максимович І. 34
Малинка О.Н. 20, 48-51
Маслов С.І. 23, 29
Мезенцев В. 68
Микола Святоша 32
Миколайчук І. 37
Милорадович Г.А. 62
Михалевич В.С. 8
Мишастий М.А. 28
Многогрішний Д.Г. 12
Могучов Л.Б. 12
Мозгалевський М.Й. 32
Мойсієнко С.М. 18
Молодчий О.Г. 17
Молочко Н.О. 68
Мордовець Д.Л. 31
Москаленко М. 62
Моця О.П. 15
Мурашко О.О. 21
Мусієнко Р. 32, 41
Муцький М.Ю. 31
Наріжний Б.М. 7
Науменко В. 53
Негода В. 47
Нестеренко М. 53
Нечепач В.Г. 21, 51-53
Нікольський С.М. 12
Овчаренко Д.М. 26
Одинцов О.В. 18
Олійник О.Г. 3, 38-41, 56
Отрощенко В.В. 23
Павленко С.О. 22, 54-57, 68
Панчулідзев О.О. 6
Пархоменко І.К. 19
Пархоменко Л. 56
Пашин Л.М. 10
Пенський І.І. 24
Петрашенко В.О. 31
Пилявець Р.І. 47, 48
Підлісний М.Н. 47
Плющ В.В. 11
Подде О. 72
Поджіо О.В. 37
Покидько О.А. 41
Полевик В.І. 32
Полетун Н. 44
Пономаренко Л.П. 15
Потапенко Л. 72
Поярков С.В. 25
Пригородський В.М. 31, 50
Прокопович П.І. 17
Пучковський І.П. 20
Реброва Н. 68
Рибалкін С.Г. 10
Риженко А.М. 16
Рильський М.Т. 9
Рігельман М.А. 35
Рігельман М.М. 35
Рігельман О.І. 35
Романенко В.Д. 30

Рослий І.М. 4
Ротач П.П. 6
Руденко М.І. 3
Руденко П.О. 3
Румянцев-Задунайський П.О. 4
Саверська-Лихошва В. 47
Савицький П.М. 14
Савченко-Більський О.В. 29
Самійленко О.Л. 32
Самойленко Г.В. 13
Самокиш М.С. 26
Сапон В. 53, 72
Саф'ян М.М. 28
Сац І.О. 12
Свечин О.О. 17
Сердюк Л. 44
Сердюк Н. 68
Сигізмунд ІІІ 33
Симоненко Н. 72
Сіренко Т.В. 46
Сластьон О.Г. 4
Соколов В.Є. 11
Соколовський О.О. 22
Солонина І.І. 34
Старков В. 51
Стрілець М.І. 47
Студьонова Л.В. 46, 48, 57, 59, 62
Стукалов О.К. 37
Судак В.І. 15
Супражинський М. 28
Тарашкевич К.Г. 36
Терлецький В. 51
Тихоновський О.Л. 23
Тищинський О.А. 17
Тканко В.М. 41, 47, 56
Ткаченко В. 44
Ткачов М.Ю. 25
Толкачова О.О. 47
Троцький В.М. 31
Фещенко Н.Г. 28
Хоменко В.М. 47
Цимбаленко І.М. 47
Чепурний В. 41
Чернецов О.В. 8
Шафонський О.Ф. 30
Шевченко Т.Г. 14
Шекун О.В. 5
Шкаруба К.Ф. 10
Шкварчук В.М. 26
Шкуліпа А.Г. 21
Штурм Я. 34
Шудря М. 53, 69
Щеглов М.О. 27, 57-59
Щорс М.О. 14
Яворницький Д.І. 27
Якубович О.І. 32
Яременко М.Г. 19
Ясновська Л. 72
Ященко Л.І. 65

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК ЗНАМЕННИХ І ПАМ'ЯТНИХ ДАТ ПО ЧЕРНІГІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ НА 2015 РІК.....	3
1 СІЧНЯ 75 років від дня народження О.Г. ОЛІЙНИКА (1940).....	38
18 БЕРЕЗНЯ 130 років тому народився Я.М. ЖДАНОВИЧ(1885-1953).....	41
9 ТРАВНЯ 70 років (1945) з ДНЯ ПЕРЕМОГИ народів СРСР над фашистською Німеччиною.....	44
19 СЕРПНЯ 150 років тому народився О.Н. МАЛИНКА (1865-1941).....	48
1 ВЕРЕСНЯ 65 років від дня народження В.Г. НЕЧЕПИ (1950).....	51
11 ВЕРЕСНЯ 60 років від дня народження С.О. ПАВЛЕНКА (1955).....	54
27 ЖОВТНЯ 90 років тому народився М.О. ЩЕГЛОВ(1925-1956).....	57
24 ЛИСТОПАДА 185 років тому народився М.О. ДОМОНТОВИЧ (1830-1902).....	60
25 ГРУДНЯ 120 років тому народився Г.Г. ВЕРЬОВКА (1895-1964).....	63
265 РОКІВ ТОМУ (1750) БАТУРИН ЗНОВУ СТАВ ГЕТЬМАНСЬКОЮ РЕЗИДЕНЦІЄЮ.....	66
50 РОКІВ ТОМУ (1965) ЗАСНОВАНО МЕЗИНСЬКИЙ НАРОДНИЙ АРХЕОЛОГІЧНИЙ НАУКОВО-ДОСЛІД- НИЙ МУЗЕЙ У КОРОПСЬКОМУ РАЙОНІ.....	69
ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК.....	73

